

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

SZLEZÁK LÁSZLÓ

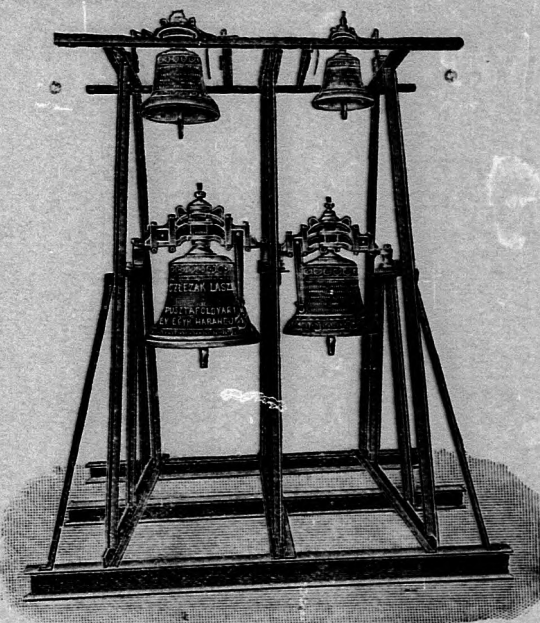
Bur villamos vasut-
órház megállóhely.

1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve.

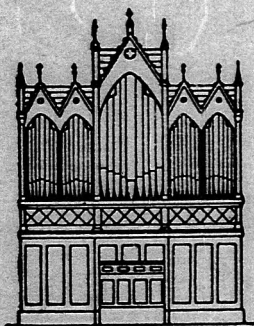
Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban ujjonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó harangokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a leg szebb zengzetten, a legfinomabb harangérből, tiszta csengő hanggal. Minden harang hangja előre határozatlik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelszereléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabban öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom harangjait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai, sussai, szentendrei, tiszadadai, zádorházai, orosházai, apáthegyaljai, szelistei stb. egyházak harangjait, jelenleg öntöm a törökszentmiklósi ref. egyház 4 harangját kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját 2400 kg., az olaszlisztkai egyházét 600 kg. súlyban.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a helyszínére saját költségen utazik.
Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174—16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang. egyház részére készültek, méltóságos Balla Mihály miniszteri tanácsos úr rendelkezésére.

RIEGER OTTÓ

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb orgonájának, a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

BUDAPEST, X., Szigligeti-u. 29. * Császári és királyi udvari szállító. —

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csőrendszerű (pneumatikus), tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT”, amely mű ezidő szerint hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatú villanyerőre berendezve.

Orgona javításokat és hangoláscokat a legmérsékeltőbb árban teljesít. Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal, tervezetekkel és rajzokkal kívánatra díjmentesen szolgál.

RIEGER orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

Egyházak,

iskolák, hivata-
lok, takaré-
pénztárak és
magánfelek részére

gummi- és réz-

bélyegzőket

gyorsan és olcsón készít

ELSŐ DEBRECZENI BÉLYEGZŐGYÁR

Simonffy-u. 5. — Telefon 653.

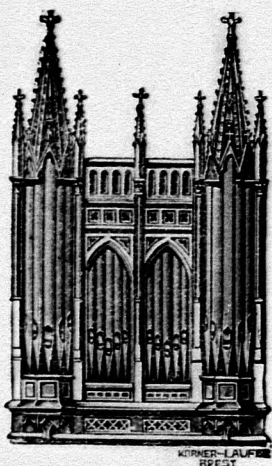

NYOMTATVÁNYOKAT

SAKSZERŰ ÉS IZLÉSES KIVITELBEN SZÁLLIT

HERCZEG HENRIK KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA
VÁLLALATA o o o o
DEBRECZEN, SIMONFFY-UTCZA 5.

Csak első
díjakkal
kitüntetve.

Alapított
1907-ben.

A pécsi
országos
kiállításon
állami
aranyérem-
mel kitün-
tetve.

Alapított
1897-ben.

Angster József és Fia

P é c s.

Orgona- és harmoniumgyár

A budapesti bazilika nagy orgonájának építője. Ajánlja
kitűnő hang- és erős szerkezetű légnymatu és elek-
tromos berendezésű

Orgonáikat

a legjutányosabb árak mellett, művészi kivitelben. —
Raktéron kitűnő hangu

HARMONIUMOK minden nagyságban

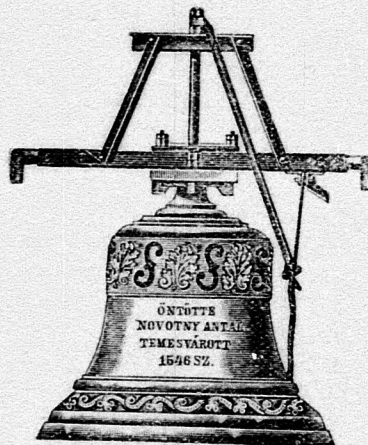
Elektromos fújtató készülékek.

Arjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár

Temesvár, Gyárváros.

Ajánlja magát több
évi szavatolás mellett
régii harangok újraön-
tésére, valamint új ha-
rangok és teljes ha-
rangcsoportok előre
meghatározott hangok
utáni elkészítésére. Kü-
lönösen ajánlja saját
találmányu új mo-
dern atlyukasztott

harangjait

melyek felső részükön
a hegedűéhez hasonló
S alakú nyílásokkal
vannak ellátva és azért
erősebb, terjedelme-
sebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgrs harang
hangban egyenlő 461 kgrs régi modoru haranggal. Ajánl
továbbá fogatható vertvas-koronákkal, régi harangok lyet
nekel való újra szerelését és vertvas-harang állványoka-
Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgál-
hatnak — Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy
éremmel kitüntetve.

Király balzsam

Köszvény és
csusz ellen.

Legujabb gyógyszer.

Ezen balzsam legujabb gyógyszer úgy belsőleg,
mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-bal-
zsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy min-
den háznál kéznél legyen, mert úgy belsőleg, mint kül-
sőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomor-fájásnál gyomorgörcsnél csikarás-
nál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb
fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják kösz-
vénynél csuznál továbbá
meghűléseknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat.
Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz
lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6
kor. 5 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem
használ mást csak a
hires

Hajdusági pedrót!!!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes
bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K.
65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszarvu“ gyógyszer-tára a hol mindnn bel- és
külföldi gyógyszerkülönlegességek erdleti árakban szere-
hetők be.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
részek és hirdetési díjak küldendők. ::

Halotti imádság.

(Dr. Fiók Károly felet.)

Világosságok Atyja; minekünk, sötétségen, világosságon át mosolygva és zokogva bújdosóknak, az élet fényének magas hegyén s a halál arnyának mély völgyiben egyetlenegy tiszta fénylő világunk: Hozzád sóhajt a bánat és a hála e sötét és mégis oly ragyogó koporsó mellől, mely valóban olyan, mint egy szekrény, amelynek vánkosan drágaköves arany-ékszer pihen. *Fejünk, szívünk szép, fényes koronája. Szegény hazánknak és szegény szívünknek dicsekedése, örök drága kincse, kit becsülünk haló porában is és Benned dicsekedve szeretünk.*

Szívünk szomorú, megrendült a csapástól, a borzalom-király vasvesszejétől; de élő víz forrása fakad belőle, mint a sziklából, melyet megütött a pusztaságban Mózes vesszeje s ennek a tisztán csillogva szökellő csodaforrásnak valamennyi gyöngye olyan, mint egy hálás gyermeki szem. *Szomorúak vagyunk a veszteséget s a drága kincsért hálásak vagyunk.* Beh meg is tudsz Te szomorítani, beh meg is tudsz Te minket áldani! S egybekötöttél áldást, veszteséget. *Nagy veszteség ott van, ahol nagy áldás; nagy áldás ott van, ahol nagy veszteség!*

Szomorúak vagyunk a veszteséget és az áldásért hálásak vagyunk. Szomorúságunk nem tör ki panaszba s hálánk imádvá hajlik meg Előtted. Ha van koporsó, melynél zúgolódni bűn: akkor ez az; ez a drága kincset rejtő koporsó, melyből fény sugárzik, mint mikor a fekete fellegeknek szemfödélén általsugárzik a nap! *Ez a koporsó diadalszékér és megdicsőülés ez a halál.* Egy fénylő, gyújtó pontba itt verődik egy gazdag élet minden sugara: megfényesíti borongó szívünket és dermedő szívünket lángra gyújtja. Kegyelmedből itt egy dűsgazdag élet

győzelmi dalt zeng a halál szemébe: *„Hol vagy, óh halál, a diadalmad?”*

Áldunk ezért a gazdag életért, e halálon diadalmas életért: világosságok Atyja, Tégedet! Áldunk ezért az áldott lélekért, mely portestéből azért költözött ki, hogy tisztább fényben ragyogjon örökké, még akkor is, mikor a magyar Dunának nagy tükörén magyar szem nem pihen már! *Mert halandó az ember és a nép: de a nagy lelkek halhatatlanok!* A napsugár testvére ez a lélek. Fehérfényű. Látszatra egyszerű. De a megértés kristályüvegében kitarul a színompája csodásan, káprázatos szivárvánnya verődik. *Fény ez a lélek: szereti a fényt. Szivárvány ez a lélek: szereti a szivárvány gyönyörű színeit, az ezeregyéj szép tündérregéit, regés keletnek csillogó csodáit.* Felvillan, mint a gyémánt szürke porban. És egyre fokozódó ragyogással az égre száll, a magyarság egére és ott örök csillaggá változik.

Világosságok Atyja, ezt a lelket Te lobbogtattad. Te parancsolád, hogy szeresse és keresse nappal-éjjel az igazság s a szépség titkait. S ő engedett parancsoló szavadnak. Kutatta a nyelvek törvényeit, mert örök törvény van ezekben is, mint a gondolkozásban. *A beszéd az eszmék teste.* Itt is megvalósul az a csoda, mely az egész teremtés csodája. Az, hogy *testté lesz az ige.* S mind a kettőben, a testben, az igében, a gondolatban úgy, mint a beszédben — Te vagy Isten, örök törvényadó, kif épen a csodás törvényszerűség hirdet lehangosabban e világban. *Szolgád kereste a nyelv törvényeit s az igaz, a szép gondolatokat, melyeknek a szó aranyköntösük. Nagy lelkekkel társalkodott a lelke; az ő világ remek-íróival, kik tiszta, szép, nagy gondolatokat tökéletes formában hirdetének, oly egyszerűen s oly fenségesen, mint lételedet a csillagos ég! És ihlető lelkednek szárnyain felszállottak az evangélium magaslatáig, midőn hirdetétek: Minden emberi törvénynél nagyobb az isteni törvény, a sze-*

retet! (Sophoklész: Antigone.) És a Te szolgád lelke messze szállott *csodás keletre*, hol kékebb az ég, tüzesb a nap, pompásabb a virág és gyönyörűbben csattog a madárdal. Drágagyöngyöket keresett s talált és azokat hazahozta nekünk, hogy fényükben gyönyörködjünk mi is. Dalolt nekünk ott tanult dalokat, melyeknek egyikéről lelkesülten, elragadottan éneklé a költő: „*Akarod a tavasz virágait, az ős gyümölcseit, mindazt, mi vonz és elragad, táplál és kielégít; az eget és a földet összefogni egy nérbé? Mindez ki van mondva, ha kimondom e nevet: Sakuntala.*“ (Goethe: Sakuntala.) Szépségek Atyja: széplelkű fiad dalolt nekünk gyönyörű dalokat a szeretetről, apa és fiú szeretetéről, amelyet a vak sors véres tragédiában meggyötör (Szohráb); szerelemről, melynek hűsége győz minden poklokban (Nála és Dama-janti, Sakuntala), a halálon is! (Szavitri). Legtöbb dala „*Énekek éneke*“ a halálig hűséges szerelemről, amely nem tud megválni kedvesétől s midőn a válás bús órája int, ezt mondja könnyel szívében, szemében: „*Testem ugyan előre megy, de lelkem ellenkezik és folyton visszafut; miként a zászló selyemlobogója, mit széllel szembe visznek, visszaleng.*“ (Kalidász: Sakuntala. Ford. Fiók Károly.) Aki hallotta így dalolni őt, az tudja csak, hogy milyen mélyen érző szív dobogott az egyszerű kebelben és hogy e mélyen érző szív miről álmódzott sóvárgó álmokat.

És végre hosszú bujdosás után, mikor megfáradt, megtört ereje s mikor már a remény is elhagyta, hogy az Édent *magának* megtalálja; kegyelmedből, világosságok Atyja, elérte Sirász rózsaberkeit, melyekben hülbül csattog gyönyörűen, a szerető szív zengő madara; elérte a csodás lótuszvirágot, melynek tündérekelyhében, mint a gyémánt, vagy még ennél is szebben: mint a hű, boldog szeretet édes könyve, csillog a harmat szűzi tisztaságú cseppje. Neki adtad, Szeretet Istene, *hitvestársul egyik legszebb dalá-*

nak, napkelettről hozott egyik dalának mindhalálig hűséges asszonyát, ki a királyi pompáról lemondva, a vezeklők szomorú ligetében hűségesen él nemes férje mellett, bár ismeri *a titkos végzetet, hogy egy éven belül meghal a férje*; szüntelenül csak a végzetre gondol és a napokat számlálja remegve; mosolyogva jár a férje oldalán, de keserű aggodás ég szívében! (Szavitri.)

És a végzet betölt. Te úgy akartad: élet-halál mindenható Királya! Betölt a végzet. És szolgád megyen. Ha szólni tudna, csak ezt mondaná: „*Testem ugyan előre megy, de lelkem ellenkezik és folyton visszafut; miként a zászló selyemlobogója, mit széllel szembe visznek, visszaleng.*“

A lelke visszaleng, hogy letörölje gyöngéd selymével könnyező szemünket. És nem siratjuk. Lelke itt marad. *Szellemé fénye, szíve melege velünk marad. Nem hagy bennünket árván. Fényes koronánk, örök csillagunk lesz.*

És Te vigasztaló Szentlélekisten, kit holnap vár s ünnepel a világ — ha vértengerben is tud ünnepelni; de oda még csak, ahol egyetérve s egyetértezve várnak a szívek: jöjj el hozzánk is, légy vigasztalónk. A feleség, a testvér, a rokonság, e gyülekezet s az egész magyarság Tőled várja legfőbb vigasztalását s összedobbanó szívvel könyörög: Jövel hozzánk, jövel, Szentlélekisten! Amen.

Mi Atyánk . . . stb.

Záró imádság.

Világosságok Atyja: Hálaszóval emelkedett Hozzád szívünk ez órán azért a drága életért, amelynek megdicsőülése ez a halál. *Az ilyen élet örökkévaló. Az ilyen lélek égreszárnyaló. Ezután is csak a miénk marad, mint a szívárványos csodasugarad: Világosságok Atyja és Királya! Szívünkben érte örök lesz a hála.* Amen.

János Zoltán.

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.
AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

retét! (Sophoklész: Antigone.) És a Te szolgád lelke messze szállott csodás keletre, hol kékebb az ég, tüzesb a nap, pompásabb a virág és gyönyörűbben csattog a madárdal. Drágagyöngyöket keresett s talált és azokat hazahozta nekünk, hogy tényükben gyönyörködjünk mi is. Dalolt nekünk ott tanult dalokat, melyeknek egyikéről lelkesülten, elragadottan éneklé a költő: „*Akarod a tavasz virágait, az ősz gyümölcseit, mindazt, mi vonz és elragad, táplál és kielégít; az eget és a földet összefogni egy névbe? Mindez ki van mondva, ha kimondom e nevet: Sakuntala.*“ (Goethe: Sakuntala.) Szépségek Atyja: széplelkű fiad dalolt nekünk gyönyörű dalokat a szeretetről, apa és fiú szeretetéről, amelyet a vak sors véres tragédiában meggyötör (Szohráb); szerelemtől, melynek hűsége győz minden poklokon (Nála és Damajanti, Sakuntala), a halálon is! (Szavitri). Legtöbb dala „*Énekek éneke*“ a halálig hűséges szerelemtől, amely nem tud megválni kedvesétől s midőn a válás bús órája int, ezt mondja könnyel szívében, szemében: „*Testem ugyan előre megy, de lelkem ellenkezik és folyton visszafut; miként a zászló selyemlobogója, mit széllel szembe visznek, visszaleng.*“ (Kalidász: Sakuntala. Ford. Fiók Károly.) Aki hallotta így dalolni őt, az tudja csak, hogy milyen mélyen érző szív dobogott az egyszerű kebelben és hogy e mélyen érző szív miről álmodozott sóvárgó álmokat.

És végre hosszú bujdosás után, mikor megfáradt, megtört ereje s mikor már a remény is elhagyta, hogy az Édent *magának* megtalálja; kegyelmedből, világosságok Atyja, elérte Sirász rózsaberkeit, melyekben bülbül csattog gyönyörűen, a szerető szív zengő madara; elérte a csodás lótuszvirágot, melynek tündérekelyheben, mint a gyémánt, vagy még ennél is szebben: mint a hű, boldog szeretet édes könyve, csillog a harmat szüzi tisztaságú cseppje. Neki adtad, Szeretet Istene, *hitvestársul egyik legszebb dalá-*

nak, napkeletről hozott egyik dalának mindhalálig hűséges asszonyát, ki a királyi pompáról lemondva, a vezeklők szomorú ligetében hűségesen él nemes férje mellett, bár ismeri a titkos végzetet, hogy egy éven belül meghal a férje; szüntelenül csak a végzetre gondol és a napokat számlálja remegve; mosolyogva jár a férje oldalán, de keserű aggodás ég szívében! (Szavitri.)

És a végzet betölt. Te úgy akartad: élet-halál mindenható Királya! Betölt a végzet. És szolgád megyen. Ha szólni tudna, csak ezt mondaná: „*Testem ugyan előre megy, de lelkem ellenkezik és folyton visszafut; miként a zászló selyemlobogója, mit széllel szembe visznek, visszaleng.*“

A lelke visszaleng, hogy letörölje gyöngéd selymével könnyező szemünket. És nem siratjuk. Lelke itt marad. *Szellemé fénye, szíve melege velünk marad. Nem hagy bennünket árván. Fényes koronánk, örök csillagunk lesz.*

És Te vigasztaló Szentlélekisten, kit holnap vár s ünnepel a világ — ha vértengerben is tud ünnepelni; de oda még csak, ahol egyetérve s egyetérve várnak a szívek: jöjj el hozzánk is, légy vigasztalónk. A feleség, a testvér, a rokonság, e gyülekezet s az egész magyarság Tőled várja legfőbb vigasztalását s összedobbanó szívvel könyörög: Jövel hozzánk, jövel, Szentlélekisten! Ámen.

Mi Atyánk . . . stb.

Záró imádság.

Világosságok Atyja: Hálaszóval emelkedett Hozzád szívünk ez órán azért a drága életért, amelynek megdicsőülése ez a halál. *Az ilyen élet örökkévaló. Az ilyen lélek égreszárnyaló. Ezután is csak a miénk marad, mint a szívárványos csodasugarad: Világosságok Atyja és Királya! Szívünkben érte örök lesz a hála.* Ámen.

Jánosi Zoltán.

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadsereg szállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.
AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

Res Italica.

— Két cikk. —

Olaszország a háború karjai közé vetette magát. A borzalmakat, amiknek örvényébe bennünket mások gonoszsága kényszerített, önként vállalta magára. Rettentő dolgot művelt ok nélkül és hitet tört minden kényszerítés nélkül.

Nem is fogja kikerülni büntetését, amely erkölcs; részről már is felé zudul.

Nem mi mondjuk felé ezt az ítéletet. A semlegesnek maradt nemzetek bélyegzik eljárását becsületlennek s az az is. De átkozzák már saját vérei is, a határszélen és az osztrák tartományokban élő olaszok, akik, ha a briganti önérték és hűv el nem ragadja e népet, egybeforrhattak volna Itáliával. Ezeket éri legjobban a harc viharja, ezeket fogja perzselni a felgyújtott láng legelőbb. Olaszország határtartományai és az osztrák határmenti olasz helyek sorsa meg van pecsételve.

Ott, ahol a milliós hadak megfordulnak, száz kilométernyi körben elpusztul az élet. Még a természet is keservesen szenved, ahol a csata bösz viharja dúl. A halmos földeket simára tapossa az ide-oda rohanó tömeg, a sikot felszántja a lehulló gránát s az óriás löveg.

Az emberi kéz, a kultura alkotásairól pedig jobb nem is beszélni.

A Kárpáton túli falvak s városok, a francia, belga határon fekvő híres helyek ma jobbadán csak földrajzi fogalmak.

Ez a sors vár az olaszok által lakott határmenti helyekre, amiket Ausztria hűtlen szövetségeseinek önként odakínált.

Nem miattunk, hanem Olaszország, az olasz hűtlenség és kapzsiság miatt. Amiatt, hogy Olaszország az emberiség eszményét megcsúfolta; a háborút a szakmányért, a háborúért, pénzért, a gyilkosság szenvedélyéért, a művészi hatásokért vállalta.

Néró is latin volt és bátran olasz lehetett volna.

Nyomába léptek a testileg, lelkileg degenerált latin népek s azok között a legromlottabb és legszerencsétlenebb, az olasz, a Földközi tengeri romlott keverék.

Meg fognak érte keservesen bűnhődni. Elvesztették már is a becsületet és el fogják veszíteni a harcot is. Mi magyarok robbanunk rájuk a legnagyobb erővel. Ők a mi angoljaink és Aranynak az ihlett költő bélyegével kimetszett sorai a Toldi szerelméből (a Nápoly elleni hadjárat), a mai magyarság hangulatát is festik: „Nápolyba magyarok, bosszúra, bosszúra!” De a tiroliaknak s a többi osztrákoknak, akiket miattok megcsókoltak volna, is lesz hozzá szavok.

De ez legyen az ő bajuk. Nekünk azonban Itáliával és a latinsággal meg más elszámolni valónk is van. A latin nyelv, a római impérium, a Rómától függő katholicismus kérdése.

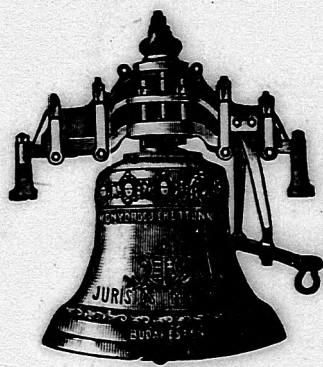
Az első a latin nyelv és a klasszikus nevelés ügye.

A latin nyelvhez mi úgy jutottunk hozzá, mint a zsidók a német zsargonhoz, vagy az ír népek az angol nyelvhez. Szükségből és annak a legkulinárisabb alakjához. Mi ebből a szükségből erényt csináltunk és tüzzel-vassal terjesztjük Ciceró nyelvét s műveljük a klasszikus latinságot.

Egész úgy, mintha a zsidók a gót nyelvet tennék kötelezővé majd az Új Jeruzsálemben és az angol befolyás alá került keleti népek az ó-angolt, a gaelt művelnék.

A szükség, mely minket és a középkort latin nyelvűekké tette, megszűnt. Szünjünk meg mi is a latintól.

Nem nekünk való ez a művészi kultura, melyet a maga valóságában mutatnak a latin népek. Tele művészi hajlandósággal, a lángészhez közel álló örültségekkel és kiszámíthatatlansággal, erkölctelenséggel. Szemétdombon arany, ókor remekein szennyes ruhák. Testileg, lelkileg romlott, szerencsétlen nép, melynek ereiben a cirkuszokat látogató, kenyérért, látványokért üvöltő, a keresztyéneket öldöklő csöcselékek vére kereng.

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején ő felsége a király által 2 aranykeresztellett lett kitüntetve

Mesekönnyű indítás, nem rezgeti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Felülmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Jurisics Márton harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovásoltvas-koronára, kikopott csapok kicserélését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. +++ Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

Ha van a latinságban, a klasszikus neveltségben érték, ez értéknek az olaszokon, a latinság leányain kellene mutatkoznia. Ők ott élnek azon a földön, ahol a nagy római birodalom tönkrement. A latin levegőt, a késő kor színét, szagát, köveit nem kell hozzájuk tarisznyában, képes ábrázolatokban, Rómába kéjkiránduló, tudományánál többet a világból nem látó szakferfiak útján hozzájuk hordani. Ott élnek a híres Forum közelében, árulják a régi emlékeket, pénzt vernek a múltból, kecskével és fiúval kínálkoznak az idegeneknek és ime mivé lett rajtuk a nemes rómaiság bélyege?

El velők és az egész klasszikus neveléssel. Nem jó ez a világ nekünk.

Megbuktak hősei, istenei, múltjuk el nyelve és emléke is.

Emléke a *római imperiumnak*, amely most is ott kísért a népek nagy harcában. Angliát nem hagyja, Németországot tüzei s most még a nyomorult degenerált olaszt is lángra gyújtja. Meg akarja hódítani Keletet. Róma hajdani igényeit ki szeretné terjeszteni a Balkánra. Ha a népek jóval akarnának lenni magukhoz, még azt a helyet is el kellene pusztítani, ahol Róma áll.

Dr. Ferenczy Gyula.

Egyházunk vezetőihez.

Szívünk minden dobbanása, lelkünk minden rezdülése ott van a dúló csatákban, hol fiaink vérük hullásával pecsételik meg a szebb és jobb jövőben való reménykedésünket. Öröm és fájdalom könnyei együtt fakadnak szemünkből, boldogság és bánat, repeső vidámság és gyászos szomorúság édes testvérek a mi szívünkben, mert nagy a mi okunk az örömrre, de nem kevésbé nagy a sirásra is. Nagy a mi örömünk, mikor halljuk, hogy fiaink mindegyike hős, de tenger a mi bánatunk tudva, hogy e hősöknek éppen a leghősebbjei nem térnek vissza hozzánk az ölelő karok közé az édes hazai földre. Szívünket bánat mardossa a haza e legszebb és legbiztatóbb reménysegeinek elhullásán; tekintetünk a jövőbe szegződik, abba a tátongó nagy ürbe tekint, mely a hazának hozott áldozatok révén legjobb ifjaink sorában támad s önkéntelenül tolu ajkunkra a kérdés, képesek leszünk-e e fájdalmas nagy űrt eltávolítani, be tudjuk-e majd a haza dícső vértanúinak helyét az ő szent emlékhöz méltóan tölteni?

E kérdés fontolgatása közben szemünk akaratlanul is odatéved a mi fiataljaink virágos kertjének másik részére: lányainkra, s őket szemlélve speciálisan *református* szempontból, még aggasztóbb kérdés merül elénk: hogyan neveljük a leendő református anyákat? — Nem a harcok, és gátakat nem ismerő feminizmus szólal meg e sorokban, hanem a józan belátás, a mai körülmények helyes mérlegelése, mely föltétlenül arra a meggyőződésre vezet mindenkit, hogy bizonyos helyeken, bizonyos pályákon arravaló lányainkkal kell helyettesíteni a csaták ádáz viharaiban elhullott drága véreinket. Mintha csak az előrelátás szelleme szállta volna meg ref. egyházunk bölcs vezetőit, mintha egyenesen ezt a célt akarták volna szolgálni a ref. leánygimnázium megalapozásával!

A közel jövőben azonban nem csak ilyen helyettesítőkre lesz szükség, hanem igaz magyar, s mindenekfelett *református szellemű és érzésű* anyákra. S hogy lányaink ilyenekké nevelődjenek, egyházunknak meg kell ragadnia minden arra vezető eszközt, fel kell használnia minden utat és módot, hogy a *mi* lányaink *református* nevelésben részesüljenek.

S mit látunk e téren a református Rómában? Fáj a szívünknek, mikor leírjuk, de ki kell mondanunk, hogy közönyösséget és nemtörődömséget. Avagy nem közönyösség-e, mikor esendesen, nyugodtan, minden orvoslás nélkül nézzük, hogy *háromszáznál* több református leányka részesül a *katholikus* leányiskolában *református* nevelésben. Nem szeretném, ha bárki is félreértene. Nem felekezeti türelmetlenség, nem a vallási béke megbontása e pár sor, csak egy igaz református lélek méltó és aggódó feljajdulása. Háromszáz református leányka apáca kézen! Ránk, ref. egyházra, háromszáz elveszett lélek, kiket a jó Isten nekünk teremtett, de akiket mi elvetettünk magunktól! Háromszáz leendő anya, kik reversalist adnak (vagy elhagynak bennünket az első szellőre), kik gyermekeikbe minden mást csepegtetnek, csak református szellemet nem! Háromszáz nő lélek, kik nyugalmukat a páduai Antalhoz és más szentekhez való imákban találják! (Sajnos, tapasztalatból mondom!) Igen, „már a fa gyökerére vettetett a fejsze”, s a magunk biztosnak hitt erősségében gyöngülünk meg, ha idején fel nem ébredünk!

S van-e erre orvosság? Van. Hol? A ref. egyház kezében, csak alkalmazni kell. Az orvosság *ref. polgári leányiskola*, hol a ref. vallás, a ref. nevelés nem megtört vendég, hanem gazda. Állítsunk hát *ref. polgári leányiskolát*, vagy alakítsuk át ilyenné a felsőbb leányiskolát, ha kell, többszörös párhuzamos osztályokkal, hol kisebb tandíj, kevesebb tanulmányi igények mellett otthon vannak a *mi* lányaink. Így, csakis így tudjuk őket magunknak megtartani, ez a megtartás pedig igazán vitális érdeke egyházunknak.

Egy aggódó református.

A fenti közleményhez nekünk is van egy pár szavunk. Az által, hogy a debreceni ref. egyház 300, vagy több református leánynak nevelését a róm. kath. egyházra bizta — mind az állam, mind a református szülők ellen vétkezik. Az állam arra adta meg a felekezeteknek az iskolaállítási jogát, hogy éljenek vele; a református szülők pedig megvárhatják az iskola állítási jogával bíró egyházat, hogy gyermekeiknek továbbképzésére alkalmas is adjon. Ezek a gyermekek továbbá megsínylik azt, hogy nem eddigi környezetüknek, szüleiknek a szellemében neveltetnek; mi pedig magyar reformátusok elveszítjük őket. Az, aki gyermekeinek neveltetését nem eszközli kellő gondnal, lemondott azokról, s aki a gyermekekről lemondott, jövőjéről is lemondott. A debreceni ref. egyház az esetben már behódolt volna a katholicizmus előtt, amit fel se tetelezhetünk. De miért is volna ez a lemondás a behódolás? Meg kell azért keresni az eszközöket, hogy akár önerején, akár az egyetemes ref. egyház segítségével, de a város és az állam hozzájárulásának kieszközlésével is, a hiányzó polgári leányiskola felállíttassék. A hit is, a jog is, ezért hit és azért jog, hogy kötelezettséggel is jár.

Szerk.

Felelet az amerikai kérdésekre.

Az amerikai egyházsövetség első kérdésére: Minő eszközöket használhat a keresztyén egyház, hogy a mostani nagy konfliktus befejezést nyerhessen? a D. P. L. 20-ik számában a magunk részéről megválasztunk. A második kérdés alapján összeesik az elsővel és így hangzik: 2. *Meddig mehet bármely keresztyén egyház Krisztus tanáinak szem előtt tartásával a háború mellett vagy ellen?*

Ebben a kérdésben a Krisztus tanáival kell foglalkozni, amelyek szerintünk elvileg kizárják, hogy az azt követők a háború mellett foglalhassanak állást.

A bibliából ugyan lehet a háború mellett is érvelni s van is olyan tudományos felfogás, mely ez álláspontot mind az írásból, mind a történelemből, mind a természetből indokolni próbálja, de hibásan.

A Megváltó a jóval kívánja meggyőzni a gonoszt s annak, ki az ő tanításait követni akarja, nem szabad fegyvert fognia, még hazája érdekében sem.

Krisztus az egyetemes emberiségért jött és egyházának is egyetemes, az egész emberiséget átölelő internacionális jellege van. Krisztus előtt nincs sem zsidó, sem görög, sem szolga, sem szabados; hanem a lélek által egységes embervilág.

A történelemből sem lehet igaz érvelni a háború mellett. A művelődéstörténelem kétségtelenné teszi, hogy ezeknek a véres mozgalmaknak soha sem volt meg az a következménye és súlya, amit a konvencionális párt, faj s elfogult történelírás azoknak tulajdonít.

Az emberiség haladása nem a háborúkon, nem a véres csatákon fordult meg. A mi vezérek korabeli háborúink csaknem elpusztították a nemzetet. A tatárjárás nem szolgált a tatárok javára sem. Nem a mohácsi vész, Buda elfoglalása okozta az ország nagyobb veszét. A magyarság fennmaradása nem a harci készség eredménye. A lengyel nemzet ma erősebb és műveltebb, mint valaha volt es állam nélkül is hatalmas tényező, mellyel a németiség se bír s melyet Ausztria hasznosítani volt kénytelen. (Ilyen a zsidóság is.)

Mária Terézia urbáriuma, II. József felvilágosodott türelmi politikája többet tettek a magyar nép regenerációjára, mint a vallásszabadsági harcok.

A Balkánon levő elnyomott népfajok, jóformán az egy görögöt kivéve, sértetlenül kikerültek a török hódítás alól.

A németek 70-diki diadalmas hadjárata, Elzász és Lotharingia elfoglalása káros volt a német nép fejlődésére és állandóvá tette a fegyverkezést. Nagyobb dolog volt ennél a német egység létrejövetele, de ezt sem a háború idézte elő, hanem a különböző törzsek szellemi egysége és felismert érdekössége.

Bulgária pénzen megvehette s telekkönyvileg biz-

tosíthatta volna azt a területet, amelyet a balkáni háborúban megnyert s amelyért annyi hű fiát adta áldozatul.

A történelem nem igazolja a véres háborúkat, ellenkezőleg ma már azt tanítja, hogy a nemzetek léte nem az öldökléseken fordul meg.

A természet, melyre sokan épen a jogászok közül is hivatkoznak, még kevésbé.

Olyan gyilkos háborút, amilyent a nemzetek egymás ellen folytatnak, a természet nem ismer.

Van ott is harc, de ez a harc csendes, az ellenállóbb, a körülményekhez jobban alkalmazkodó, a helyzet előnyeitől védett elemek lassú előnyomulása.

Ilyen az élelmesebb fajok és egyedek térfoglalása a munkátlanabb, kevésbé takarékos, kevésbé számító más nemzetiségek mellett, az emberi társadalomban is.

Ítélet van a természetben is kétségtelen. Magtalanul vagy idő előtt hálnak el a fejlődésre alkalmatlan egyedek s népek, de ez nem a törvényszék ítéletmondása és a hóhérbárd munkája s az egész folyamat egészen más megítélés alá esik.

A Krisztus tanítását mind a történelem, mind a természet igazolja. Ha mi emberek mégis háborúzunk és öldökljük egymást, csak azért tesszük, mert nem akarjuk s nem tudjuk követni a Krisztust, mert erőnket felülhaladja ez a magas eszmény és főleg azért, mert messze vagyunk az egyetemes emberiség gondolatának megvalósításától s mint nemzet-egyének még a nagy páncélos öldöklő fogakkal, karmokkal támadó s védőeszközökkel felszerelt hullók korszakánál tartunk.

Épen ez a körülmény az, amely megmagyarázza, hogyan lehetséges az, miszerint a keresztyén népek a Krisztus tanítása dacára háborút viselnek? Úgy, hogy a keresztyénség s a mi keresztyénségünk is benne, nem ugyanazon egy a Krisztus tanításával. Vannak ebben más elemek is s van még más oldala is a dolognak.

Minden cselekvésünk az egyéniségünket (faji, nemzeti, állami jelleg, műveltség stb.) alkotó tényezők eredőiből alakul.

Miután testiek is vagyunk s nem lelkiek, mert földiek vagyunk s nem égiek. — mi, mint keresztyének sem járhatunk el másként, mint azt tulajdon kényünk elcbünk adja. A fő csak, hogy e korlátokon belől a legmagasabb általunk is vallott eszmény szerint, teljes hittel és meggyőződéssel járjunk el.

Mi az életet s az annak tisztességgel szerzett javait nagy értéknek ismerjük. Fajunkhoz, nyelvünkhöz, hazánkhoz erős szeretettel ragaszkodunk.

Ezeket a viszonylatokat mai állami berendezkedésünk, jogérzékünk alapján szenteknek kell tartanunk mindig s ha ezekben megtámadtatunk, bizonyos, az egész művelt emberiségre elismert és megállapított módozatok között, fegyvert fogunk nem csak lehetőség, hanem egyenesen kötelesség.

Az állami lételeben megtámadott nemzetnek tehát, miután nemzetközi bírói szervezetünk még nincsen, védelmezni kell magát. Azoknak azonban, akiket a harc tüze nem érint, mindent el kell követni, hogy ez a háború lokalizáltassék s a nemzetek közt keletkezett visszavonás békésen kiegyenlítettessék.

Ezért vétek, amit az amerikaiak tesznek s ezért becstelenség és vétek Olaszország támadása.

Mit tegyenek azonban a Krisztusi tanok alapján álló keresztyén felekezetek, nemzetek és egyesek?

Ha ugyan ilyenek vannak, csak azt tehetik, amit a nazarénusok. Vegyék komolyan, amit hisznek és ne fogjanak fegyvert. Tegyenek még többet. Másoknak se kovácsoljanak és adjanak fegyvert a kezébe.

S mit tegyen az, aki a történelmi keresztyénség tagja, de emellett Krisztus tanítását is vallja? Mit tegyen, ha hazája fegyverrel van megtámadva, vagy fegyvert fogott? Ha azt, amit hisz, igazán hiszi és vallja; amit hiszen és vall, amit üdvnek, igaznak tart, azt a háborúban is hirdetni, vallania s a szerint cselekednie is kell. Még akkor is, ha mindenki ellene fordul.

De miért állítunk fel ilyen magas mértéket, midőn nyilvánvaló, hogy saját emberiségünkől, mívoltunkból nem léphetünk ki s hogy csak földiek vagyunk, akik csak legfeljebb közelíthetünk a magasabb eszményekhez? Már maga az is haladás, hogy a háború zivatarjai között ilyen kérdéseket is tárgyalhatunk s hogy a gyász és pusztulás között, ami reánk szakadt, a Krisztus tanítása után tudakozódhatunk. Hát tudakozódjunk mi is. Van e tanokban elég, amit mostani helyzetünkben is érvényesíthetünk. Vagyont, vért, életet adni azért, ami előttünk szent, a közért. Ezt tegyük mi habozás nélkül a közért, a hazáért, ezek reánk nézve az emberiség legmagasabb összefoglalásai. Szok, akiket a harc tüze nem éget? Azok is járjanak el e tanok szerint. Azt cselekedjék másokkal, amit kívánnak, hogy adott helyzetben mások velők cselekedjenek.

Az Úr paizsunk.

— Biblia magyarázat vasárnap délutánra. —

Alapige: Zsoltár III., 1—4.

A harmadik zsoltár a kevésbé ismert és a leg-ritkábban énekelt zsoltárok közzé tartozik. Én egy jó emlékü énekes tanítótól megtanultam, de lelkipásztori működésem éve alatt énekelt soha sem hallottam, mert tartalmát tekintve, igen ritka esetben lehet alkalom éneklésére s így inkább történelmi mint, gyakorlati értékkel bír. Ez a világ fenállása óta első nagy világfelfordulás s ebben sok millió ellenségtől való megtámadtatásunk teszi indokolttá előttem mostani magyarázatát.

Absolon királyfi, a nyájasságával megnyert nép kegyében és támogatásában bizakodva összeesküvést

szervezett, lázadást szított s nagy támadó sereget gyűjtött a trónon ülő atyja, Dávid király ellen, hogy ennek leverésével és elüldözésével ő lehessen a király. Az uralkodónak királyi székhelyéről, Jeruzsálemből, az ország fővárosából is menekülnie kellett a támadók elől. Mint élete minden más körülményeiben, úgy e véghe-tetlenül szerencsétlen helyzetben is Dávid énekelni kezd s ez alkalommal keletkezik a harmadik zsoltár. A létre-jövetel e történetét örökíti meg az első vers, mely azt mondja: *Dávid zsoltára, fia Absolon elől való futásakor.*

A legszentebb érzések, a legkegyesebb gondolatok születnek az imádkozásra kiváltképen hangoló alkalmak, a szorongató csapások és veszedelmek között. Ez a zsoltár a rettenetesen fenyegető veszedelem érzetében s a bizonyos szabadulás reménységében jött létre. Mely két nagy érzésnek a nyelv többféle módon való kifejezésével ad nyilvánulást s egyszersmind a hatalom és szabadítás elismerésével Istennek dicsőítést a zsoltár-író, ki panaszkodásszerűleg sóhajt fel: *Uram! mennyire megsokasodtak ellenségeim! Sokan vannak a reám támadók!*

A lázadó Absolonnal tartó hűtlen alattvalók igen nagy számának látása adja Dávid ajkaira e megbotrán-kozást is, nyugtalanságot is, panaszt is tartalmazó szavakat. Addig is lehetek, sőt bizonyára voltak is Dávidnak ellenségei. Mert a nagy méltóság és hatalom trón-ján ülöknek, kimagasló polcon állóknak nagy gazdagság birtokosainak örök átkuk az, hogy helyzetük irigyelt igen sokak előtt. Tetteiket, viselkedésüket igen sokan — bár sokszor jogtalanul és rossz akarattal — bírálják s mivel mindenkinek tetszésére nem lehetnek, mindenki óhajtása szerint nem viselkedhetnek, sőt az igazság és mások jogos érdekeinek a védelmében sokak önző érdekeit sokszor keményen sérteni kénytelenítettnek: ellenségeik száz meg ezer számra támadnak. A legigazságosabb kormányzónak, az önfeláldozásra kész apostoloknak is vannak nyílt és alattomos ellenségeik, kik elhallgattatásukra, vagy éppen a köztevékenység teréről való le-szorításukra, sőt egyenes megsemmisítésükre nagy erővel törekednek. A történelem Dávidtól kezdve mind máig kétségtelen példákat szolgáltat e mellett. Sőt az ily, igen sokszor csak szájhősöknek nevezhető alakoknak legtöbbször sikerül a velők egyetértők csoportját növelni; mert semmi sem könnyebb, mint az elégedetlenséget szítani s ez által a kiválóan nagyok ellenségei számát szaporítani. Így sokasodtak meg Dávid ellenségei, így lettek sokan a reá támadók!

Mint Dávid magára vonatkozólag elmondhatta, úgy mi is ma nemzetünkre és hazánkra vonatkozólag keserűséggel és panasszal mondhatjuk el szorongatott helyzetünkben: *Uram! mennyire megsokasodtak ellenségeink, sokan vannak a reánk támadók!*

Eddig is voltak ellenségeink. Tudjuk, hogy alattom-ban is, nyíltan is, egészen a gyilkosságig fokozódó düh-

vel dolgoztak ellenünk. Most pedig milliókra menő számmal támadtak reánk, s már több, mint nyolc hónap óta rettenetes erővel és elszántsággal háborúskodnak velünk. Pusztítják, gyilkolják hazánk virágzó ifjúságát s ahol sikerült nekik, habár csak rövid időre is, hazánk szent földjére tenni lábaikat, ott felégették falvainkat, városainkat, elpusztítottak mindent s földönfutókká tették az ártatlan lakosokat. Mindezt a legaljasabb irigység mívelte! Az őseink szent vérén szerzett s a több mint ezer éven át szintén őseink sok drága vérén megtartott édes magyar földünket és létünket irigylő, s minden emberies érzést nélkülöző rabló kapzsiság, mely mint a vadállat, képes leteríteni a gyengébbet, ha annál neki tetsző falatot lát!

A méltatlan megtámadtatás keserű érzetében, az ellenség nagy számának láttára, még elkeseredettebbé tették Dávid lelkét azok a nyilatkozatok, melyeket környezetében hallott s melyek felől e szavakban szól: *Sokan mondják az én lelkem felől: nincs számára segítség Istennél!* Hallani az ily nyilatkozatokat, a veszedelemben levőre nézve felette kellemetlen. Az ily keserítés feldúlja a különben is zaklatott lélek nyugalmát s reménytelenséget, csüggetettségét szülhet a gyenge lelkekben. A veszedelemben levőt nem keseríteni és ijeszteni, hanem erősíteni és vigasztalni kötelessége minden jó érzésű embernek. Az ellenkezőt tenni egyszerűen embertelenség!

Vannak, lehetnek esetek, bajok, szerencsétlenségek, ellenséges megtámadtatások, hogy nincs segítség embernél; de semmiféle helyzet nem jogosítja fel a kishitűeket és kétkedőket vagy éppen rosszakaratúakat arra, hogy Isten segítségét s eképp kegyelmét és az igaz ügy iránt való jóakarátát kétségbe vonják s azt mondják: nincs segítség Istennél! Az ellenség nagy számának, heves támadásának, elszántságának a látása indított Dávid környezetéből sokakat erre a nyilatkozatra. De a következmények megszégyenítették őket!

Látok én is hazámiai közt kétségeskedőket, kicsiny hitűeket, elesüggedésre könnyen hajló gyöngé, bizalom nélküli lelkeket, kik látva a drága hazánkat millió számra megtámadó gonosz ellenség sokaságát, vad elszántságát, bennünket eltiprással fenyegető bevallott ádáz szándékát, leverten hangoztatják: nincs mentség, nincs segítség, nincs szabadulás! A felületes szemlélésből, a külső körülmények rövidlátással való megítéléséből esetleg lehet is azt következtetni! De az ily csüggesztő nyilatkozatokkal ébresztett és táplált reménytelenség nem nyugtalanítja az igaz ügy diadalában és Istenben bízót. A csüggedőkkel szemben, mint Dávid, biztos tudattal hangoztatja: *Te óh Uram, paizsom vagy nekem!*

A paizs, melyet a mai kor gyermekei már nem is ismernek, vagy ha igen, csak a régi tárgyakat tartalmazó múzeumokból, a rég múlt idők harcaiban a harcolók vágás és dőfés ellen védő eszköze volt, mely vagy kerek vagy tojásdad alakú és olyan nagy volt, hogy az embert

egészen, többször több oldalról fedte. Több rétegű marhabőrből, fából vagy ércből készült. Az énekszerző hasonlítás szerint szól, midőn az Urat *paizsának* mondja. Miként a paizs egész biztosan védi a harcost, úgy védi az Úr a benne bízót az ellenség támadása, fegyvere ellen. Ennek az ellenünk indított rettenetes háborúnak eddigi eredményei minket is feljogosít arra, hogy az Urat paizsunknak valljuk. Nem védett, nem tartott-e meg eddig bennünket? Nem volt-e velünk, maroknyi magyarokkal, ereje, segedelme, bátorító, erősítő szentlelke, hogy oly óriási erőfeszítése, oly sok időn keresztül kimélés nélkül hozott tömérdek áldozatai s a mienket sokszorosan felülmúló óriási hadi ereje mellett is, ádáz ellenségünk semmire sem tudott menni ellenünk. Nem gázolt át hazánkon. Nem volt képes eltiporni nemzetünket! Óh Istentől ennyire védett és segített nemzetünk is a végső győzelemben vetett teljes reménnyel mondhatja el Dáviddal: *dicsőségem az, aki felmagasztalja az én fejemet!*

Az ellenségtől való szerencsés megmenekülés bizonyossága adja Dávid ajkaira a megnyugvásnak, a bátorságnak, lelkesültségnek sőt nemes dicselkedésnek e szavait. Nagy megpróbáltatás volt a zoltáríró királyra, hogy sok ezer alattvalóval a trónjára áhító fia támadt gyilkos ellenségként ellene s akarta őt trónjáról letaszítani, életétől is megfosztani. Az emberi véghetetlen gyarlóságnak e látása és saját erejének gyengesége, fogyatékossága közepette is teljes reménnyel van az iránt, hogy Isten felmagasztalja fejét, azaz segítése lesz, megmenti, előbbi dicsőségét visszaadja, ellenségeit leveri.

A csapás, a baj lesújtja az embert annyira, hogy a reá nehezedő gondok súlya alatt meggörnyed, tekintetét, fejét földre szegezve hordja. A nemes önértet, de nem az üres fejű kevélység, — az erény és méltóság tudata, a méltán megérdemelt tisztelet vagy éppen dicsőítés, nemes önértetes, egyenes fejtartásra jogosítják az embert. Jogosíthatja mindennek felett erre a vele levő isteni kegyelemnek és segedelemnek tudata!

Hogyne volna dicsőség a szegény halandóra nézve, ha a minden hatalom és erő, a minden áldás és nagyság Istene mellé áll és gyámolítja, óvja, a veszedelemben megtartja, küzdelmeiben segíti, diadalra juttatja, áldásaival elhalmozza s bűnei mellett is, a Jézus érdemeért idvességgel biztatja! S mikor ez a hatalmas Isten kegyelmének még azon különös jeleit is megmutatja az emberen, mint Dávidon, hogy a felmagasztaltatás magas polcára helyezi, hol emberek becsülése, tisztelése környezi, ahol megáldja az emberek javára értékesíthető kiváló tehetséggel, jóakarattal, — hogy ne volna ez dicsőség a szegény gyarló, tehetetlen emberre? Így dicsőíti meg Isten a maga erejét az ember erőtlenségében. Így lesz Isten dicsősége az embernek. Így lesz nekünk is Isten dicsőségünk akkor, mikor tömérdek gyarlóságunk, bűneink mellett is felmagasztal minket

áldásaival, szabadításával, ereje nyújtásával s végül az ő szent fia elégtétele alapján a mennyei dicsőségre juttatásával.

Igy lesz dicsősége most a megpróbáltatás tüzeiben emészthető nemzetünknek és hazánkknak akkor, mikor egész rettenetes küzdelmünk folyamán óv, segít, gyámolít. Gyenge erőnket acélozza, bátorságunkat törhetetlenné, lelkesedésünket elolthatatlanná, áldozatainkat kimeríthetetlenekké teszi és segedelmenek szemléltetésével nem engedi, hogy elesüggedjünk, kishitűekké, reményvesztettekké legyünk. Így lesz dicsőségünk, midőn rendületlen bizodalunk után megadja a ránk iszonyú erővel és céllal támadt óriási ellenség leveretését s a boldog békét hozó győzedelmet s annak nyomán a rettenetes küzdelemben mindenében megfogyatkozott s eddig sokképpen félreismert és igen sokszor méltatlanul mellőzött nemzetünk felvirágzását, naggyá, hatalmassá lételet.

Hozd ezt a felmagasztaltatást mihamarább s *nem nekünk Uram, nem nekünk, hanem a Te nevednek legyen érette dicsőség.* Ámen.

Kazay Gyula,

badalói ref. lelkész.

Amalgam a tükörcserepekhez.

Megint van egy csudám! Papp Laci (kedves barátunk) de Bors, faluja nevéhez méltó hévvel neki-ruccan annak a „buta—bús—mindegy“ versnek s az irodalom aberrációját még figyelemre is méltatja. Sőt bosszankodik a felett, hogy vannak, kiknek az elméjük, mint valami irodalmi csemegét fogadják. No hát én is mondok egy megtörtént dolgot. Néhai való legátus koronában a házi gazdammal (vendégszerető tanítóval) együtt főúri asztalhoz voltunk hivatalosok. Volt ott a többek közt osztriga is. A vendégek élvezettel szüresöltgették kifelé a kocsonyás tengeri puhányt. Én csak néztem gastrikus borzalommal s elgondolkoztam: Uram Isten! Ezeknek az ősei csakugyan képesek voltak a nyereg alatt puhított húst is megenni. Pláne, amikor a szomszédom villája és kése nyomán véres zaft fordult ki a bekebelezendő sültből. De az én szállásadóm nem akarta, hogy ő is olyan tukónak lássék, mint jó magam: egy osztrigát csak bevágott s egy lepedőnyi véres béllésű peccenyét csak kivett. Hála Isten, a gastrikus élvezeteknek csakhamar vége lett s mi nemsokára kullogtunk hazafelé a rekvirálásból, de az osztriga és böftök nem jött haza a tanító úrral. Hát kellett-e magának bátyám, kérdezem otthon, amikor a jó csigalevesből én már másodszer is vettem, ő pedig a diványon nyögött.

— Hagyja el legátus öcsém, muszáj volt, hogy maga helyett is megmentsem a becsületet, annyi finnyás magnás előtt. Nos Laci pajtás, gondolám, hát csak gastrikus téren lehetnek ilyen aberrációk? Irodalmi téren úgy látszik most te jutottál az én volt kedves szállást-adó gazdám sorsára.

Mert hogy a kurucok s ezeknek a kurucoknak az utódai hogy diskurálnak, azt annál a buta—bús—mindegy irománynál egyszerűbben, s ami több, érthetően megmondja az a baka nóta: hogy

Ne masérozz édes öreg királyunk,
Te csak nézed, amit majd mi csinálunk!

No lásd kedves Lacikám, én az ilyeneket olvasgatom az ujságok híreiből s sajnállak tégedet, hogy te az én régi tanítóm állapotjára jutottál. Igaz, hogy ezért az én szememre is rávethetik: ne ultra crepidam, de hát az olyan irodalmi gourmandok részéről jövő leintés, nekem falusi papnak oly igen „buta—bús—mindegy.“ S örvendezve látom, hogy a magyar még azt is beváltja, amit a nótajában ígér. Mert biz az nemesak királyoknak, de Clio ő múzsaságának is gyönyörködtetésére szolgálhat, amit azok a nótas fiúk a Kárpátokban, meg most Gorlicénél csináltak és csinálnak.

De ha már ilyen belleristico-critikus kiruccanást tettünk, hadd hívjam fel a figyelmedet még azon merényletekre, melyeket édes nyelvünk tisztasága ellen a mai hirlapíró urak comeignenter elkövetnek. Kedves Laci kollégám! Olvashattad az ujságokban: „az ellen támadását *visszautasítottuk*“, „az ellenfél *átkarolási* kísérletét meghiusítottuk.“

Tehát a harcmezőn az ellenség csak úgy enyeleg, mint legény a babájával szokott, aki aztán a szerelmes legény eme kísérletét elhárítja magától. Hát ha így értették a t. hirlapíró urak, szépnek szép, bár kisére erőltetett. Am isten neki, a többi riporter gallimathias közt ez is csak elesszik. De a józan magyar nyelvérzék, a tisztasága ellen intézett minden ilyen erőszakos támadást *visszaver* s a hivatalos hadijelentések német nyelvű fordítóinak a magyar szójárás elleni minden ilyen nemű *be-* vagy *körülkerítési* kísérletét meghiusítja. Bár félős, hogy zsurnalisztáink (sic!) lipótvárosi szójárásának emez újabb gyöngyei „nem-e“ „lesznek bevezetve“ s mindaddig kísérteni fognak, míg a rektor úr osztrigáinak a sorsára nem jutnak.

De mindjárt elnémulok már, mert talán egy ilyen cikk jutott kezébe T. Aleph úrnak, midőn azt állította a Protestáns Szemlében, hogy a protestantizmus elég erős még a mi predikálásunkat is elviselni. Hát elnémulok, csak azt kérdelem tőled, hogy ez a tisztelt Upopa epops Ecclesiae gyakorló lelkész-e? és ha igen, nem convertáltak még a hívei? Mert ha nem? Akkor csakugyan erősebb a magyar protestantizmus gyomra, mint az én néhai rektor házigazdámé.

Leveled olvasván: sripsi et salvavi animam meam.
Üdvözöl:

Bükkalyi.

Napról-napra.

XXXI.

Január 29.

Wallaszky Pál született 1742-ben. Irodalomtörténet-író, békés-komlósi, cinkotai, jolsvai pap, majd esperes haláláig, amely 1824 okt. 29-ikén következett be. Talán azért élt ennyi ideig, mert Cinkotán is volt pap. Majdnem azt írtam, hogy Kincotán.

Szólt János, a tiroli légió parancsnoka, előbb osztrák hadnagy, elfogatván, a téli hadjárat alatt felakasztott t 1849-ben. A Rákosi Viktor „boldog emberei“

közé tartozott, kik nem érték meg a szomorú véget, kik gondolták, hogy hulló vérükből a szabadság délceg fája nő!

Január 30.

II. József elrendeli, hogy a hivatalnokokat vallás tekintetében egyenlően mérleljék. 1783.

Szelindek. A nagyszebeni vesztett csata után, mikor már az egész hadsereg futott, Bem még mindég ott ácsorgott ágyúí között. Bethlen Gergely hozzá megy, lóra téteti (magától nem birt felülni az öreg) s mondja neki: „Hiszen már az egész sereg szalad, mit akar még itt tábornok úr? menjünk.“

Erre Bem egész jó kedvvel mondá:

„Ügy? mindenki fut? Hát akkor biztassa a lovamat, én is futok...“

Hanem csak Szelindekig futott. Ott megállt. Épen nyugovóra készül, mikor jelentik, hogy nyomukban az ellenség. Losenan ezredes, egy dragonyos osztály élén már kanyarodik a hegyi úton. — „Nem tesz semmit, hadd jöjjön!“ — válaszol Bem, kimegy. Ágyút az országúttal szemben fölállítja s nyugodtan vár. Losenau kevély diadalérzettel esörtet előre. A dragonyos csapat már a falu alatt van: mikor Bem váratlanul, hirtelen közéljük lövet. „Elég“ — kiált Bem tisztjeihez, — mehetünk aludni!

Elég volt. A dragonyosok visszafordultak és meg sem álltak Nagy-Csűríg. 1849.

Január 31.

Bajza József született 1804-ben.

Klapka ezredes 8000 honvéddel megveri Schlick altábornagy 12,000 emberét, Tokaj mellett. 1849.

Erzsébetvároson 1000 nemzetőr fölött győzelmet „arat“ Gedeon tábornok 3000 katonával. 1849.

Haynau felakasztja Istók Imre szolgabíró. 1849. „Nur der szolgabíró...“ Albrecht főherceg, tábornagynagy (ebben a szóban azonban kinevezetését közölve valami imfámis betűszedő az „e“ betűt „a“-val cserélte fel) nagyon szerette, ha a katonák a gyakorlatról hazajövet dalolnak. Ezt a tulajdonságát ismerték a tiszték, azért a katonákat dalra ösztökélték. Egyszer a jó fiúk rákezdik a jó bakanótát:

„Jaj de huncut az a szolgabíró...“

A főherceg megdöbben s kérdi hadsegédétől: „was singen die?“ A hadsegéd megnyugtatólag intet a kezével: „nur der szolgabíró“. — Ördög büjt belém, — Hát hallgatok. Hanem azért Istók Imre nekünk nem „nur der szolgabíró“ volt.

Február 1.

Mátyás beveszi Szabácsot. 1476.

Nagy-Csűrön Czetz megveri Puchnert. 1849.

Zenta. Csak ennyit: „Három napig tartott a rab-

lás, a gyilkolás, a szüzek megbecstelenítése. És harmadnap múltán, azokon kívül, akiket Vuics Szávó ügyvéd és Nikolics Sándor görög keleti lelkész irgalomból elrejtettek. — nem volt élő magyar Zenta városában!“ — Mert elment Danjanics, mert nem volt ott többé honvéd! vagy talán nem volt ott... — nem mondom ki, amit gondoltam. — Csak Jókai kérdése cseng kábult, pihenni vágyó, zilált agyamban...: „Hol vagy? Hová lettél?... Dorgáld-e népedet még ki nem szenvedett bűneiért?... Azért sújtod-e, hogy egykor újra fölemeld, vagy az apák és nagyapák vétkei rovod le most rajta?... Vagy legyőzetél egy náladnál hatalmasabb erőtől s kénytelen voltál odaengedni másnak az elfoglalt eget?... Vagy alszol és százados álmodat nem zavarhatja meg e perceket számláló ephemer portómeleg sóhajtása?... Vagy megbántad, hogy teremtéd e nepet s akarod, hogy meghaljon az és ne beszéljen róla többé senki?... Vagy elmúltál, elenyésztél, miután oltáraid lerontattak?... Uram! magyarok Istene! hol voltál? Zentán... Nagyenyeden... Világos előtt a Temesnek partján?

Nem kérdezem, mert:

... „Mikor a vihar szétszört a világra
És lettünk a vadnál védtelenebb —
És a hontalanság keserű átka
Bölcsőtől sirig ránk nehezedett,
Mikor rettegés volt az üzött álma
Véres, villámos, hosszú éjszakán:
Akkor tüntél fel teljes glóriádba,
Meg akkor ismerénk csak igazán.
...Egyet menténk meg a nagy pusztulástól:
Téged, uram! javaink legjavát!“

Február 2.

Napoleon beveszi Mantuát. 1797.

Aki annyi örökszép emlékbeszédet irt nem a véres, de a vértelen s mégis keservesebb csatamezőn elesett hősök felett: maga is pihenni tér. Báró Eötvös József meghal 1871-ben.

Lipótvár meghódol. 1849.

Az első szotnya kozák, gyászos hírnöke a későbbi nagy orosz betörésnek. Engelhardt tábornok vezetése alatt átlépi Erdély határát s Brassóba vonul. No majd ad nektek Bem! 1849.

Puhl honvédszázados 400 emberrel elnaspágot Balázsfalván 1500 mócot. Az oláh csak vakmerő, de nem bátor. 1849.

Bezerédy Miklós alezredes Kuczura mellett a szerb felkelőket tanítja nem emberségre, hanem tágulni a csataterőről. Tanítja. Én nem tudom, hogy mi van ma én velem. Hogy a helyes kifejezést nem tudom eltalálni! Vagy hát egy csordát, melynek annyi esze sincs, mint egy debreceni talyigás lónak, lehet tanítani? Eszembe jut Rákosi öreg Ferenc bácsijának a mondása

a tanításról: „megmondhatni megmondhatnám, de észet nem adhatok hozzá, hogy megértsétek, azért hát hallgatók”. Hanem hát ha „észet” nem is, de „látat” mégis adott Bezerédy a szerbnek, akáresak nagy őse egykor a németnek. 1849.

Február 3.

Kálman király meghalt 1116-ban.

Guyon tábornok Iglón megveri Kiesewetter osztrák őrnagyot. 1849.

Február 4.

Petőfi első levele Aranyhoz:

„Üdvözlem önt!

Ma olvastam Toldit, ma írtam a verset s még ma el is küldöm. Az Életképekben ki fog ugyan jöni, de én minél hamarabb akarom önnek tudtára adni azon meglepetést, azon örömet, azon elragadtatást, melyet műve költött bennem. Hiába, a népköltészet az igazi költészet. Legyünk rajta, hogy ezt tegyük uralkodóvá! *Ha a nép uralkodni fog a költészetben, közel áll ahhoz, hogy a politikában is uralkodjék, s ez a század föladata, ezt kivívni célja minden nemes kebelnek, ki megsokalta már látni, mint martírkodnak milliók, hogy egy pár ezren henyélessenek és élvezzenek. Égbe a népet, pokolba az arisztokrátiát!...* Isten önnel... isten önnel, ab in visis őszinte barátja: Petőfi Sándor.“ 1847.

Mesterházi őrnagy Czibakházán megveri Winger tábornokot. 1849.

Vizaknán Bem esatát veszít. Maga Bem is foglyul esik, ha nincs ott Simonyi Simon huszárőrnagy, aki megmentette, olyanformán, hogy két vertes katonát agyonlőtt: a tisztnek pedig egy kardvágással a nyaktőresig hasította ketté a fejét... Simonyinak a magyarok istene adta oda a régi kart és régi kardot. 1849.

Skariatín bevonul Nagyszébenbe! „Várj csak orosz, — majd feihozza a napot az Isten. Várj csak muszka! Lesz neked még meleged is itten!”

Garbóci.

IRODALOM.

Papi dolgozatok. Írta *Jánosi Zoltán*, debreceni ref. lelkész. IX. kötet. Alkalmi egyházi beszédek. Ára kötve 6 korona. Debrecen, 1915. Hegedüs és Sándor könyvkiadóhivatala. 8. r. 251. l.

Jánosi tizenkét kötetre tervezett papi dolgozataiból immár a IX-ik jelent meg a kezünk alatt lévő kötet. Ez a vállalat akár külső terjedelmét, akár belső tartal-

¹ Nagytiszteletű Szerkesztő Úr! Tessék megmondani nekem, hogy Jánosi Zoltán hol járt iskolába s ki tanította őt prédikációt írni? Ne tessék megtagadni a feleletet a tudatlan garbóciótól. G

mát tekintsük, prot. egyházi irodalmunkban valóban ritkaság számba megy. Gazdag tárháza a különböző lelkési dolgozatoknak s mint ilyen a gyakorló papság teljes figyelmére és pártfogására érdemes. Az I. kötet halotti imádságokat, a II-ik szertartási beszédeket és alkalmi imádságokat, a III-ik közönséges, IV-ik ünnepi, V., VI-ik alkalmi egyh. beszédeket, a VII-ik halotti imádságokat, a VIII-ik közönséges s most a IX-ik alkalmi egyházi beszédeket foglal magában. Ha csak rámutatunk is erre a sorozatra, látjuk a Jánosi szellemi kincsének roppant bőségét. Még fiatal lelkész s olyan gazdag irodalomra mutathat rá, amilyenre csak kevesen prédikáció-irodalmunkban. És amilyen meglepő arányokban bontakozik ki előttünk külsőleg, olyan kiemelkedő belsőleg is dolgozatainak értékét tekintve. És még folyvást emelkedőben van. Tehetség, tanultság és tudás viszik hatalmas lépésekben előre. Ereje, mintegy óriásé, amellyel, az óriások szokása szerint, olykor vissza is él. Lelke messze elcsapong, széles területeket átölel ott, ahol könnyed, áttekinthető és rövid összefoglalásra volna szükség, mint pl. a templomi beszédekben. Lelkesedése sokszor határt nem ismer. Villanós gondolatokat olyan szindús nyelven csillogtatja, amelynek szokatlan erőteljessége és pazar pompája elkápráztatja a hallgatót is, az olvasót is. Nincs több magyar egyházi szónok, aki olyan nyelven beszél, mint Jánosi Zoltán. Am nyelvét néha nem ártana egy kissé megzaboláznia, hogy jobban simuljon a templomi szószék követelményeihez. Mert a templomi kathedra nem tűri meg a közéleti rostrumok nyelvét és kifejezéseit. Nem beszélhet úgy Jánosi a debreceni nagytemplomban, mintahogy beszél pl. a debreceni városházán. Az Úr dörgő szava inti a templomi szószékre lépőt: „Old le a te saruidat lábaidról, mert a hely, amelyen állasz, szent hely!” Szól pl. Jánosi „levitézlett materialisták“-ról, „pálinkás butikok“-ról, a „vagyonai arisztokrácia ostobaságairól“ stb. Nekünk úgy tetszik, hogy az effélékkel túllépi a templomi kathedra határait. Hangja már korántsem a szelid Jézus hangja, pedig hitével és szeretetével csudálatos módra öleli át nagy mesterét. A népet szereti, azért él, hal, tesz, fárad, munkál, mint az isteni mester. A szeretetnek hangja pedig lágy, enyhe s nem érdes, dörgő. Jánosinál ritkán találjuk a homilétai megnyerő szivességet.

De annál inkább találunk nála erős meggyőződést, szilárd hitet, súlyos gondolatokat, magasztos eszméket, melyeket szárnyaló, elragadó szavakban tud öltöztetni. Ebben az új kötetben is számos olyan hely van, amely megkapja és foglyul ejti lelkünket. Most különösen a háborúval kapcsolatban fejt ki bámulatos elmével, hittel és tudománnyal az evangéliumi igazságokat. Nem áll a háborút dicsőítő sorába, de más részről keményen ostromozza „a mai papokat, akik a hadmentesség boldog élvezetében csak ágyútorokkal és kardnyelvük-

kel hősöknek." Hat ilyen háborús beszéd van a kötetben; részben folytatásos, egy szöveg alapján két, három vasárnapra való. Tárgyalja bennök a háborút és békét, Krisztus állásfoglalását a háború ügyében és a mai keresztyénség állapotát s felfogását a háborúval vonatkozásban. Nagy értékű beszédek, lehet mondani inkább tanulmányok ezek (egyik-másik 20—30 nyomott lap), melyekből sok okulást lehet meríteni. A háborús beszédeken kívül még adventi, farsangi, hőjti, márc. 15-iki, bűnbánati, őszi beszédeket találunk a kötetben. A beszédekhez megfelelő elő- és utóimádságok csatlakoznak, melyekben szintén mesterileg juttatja kifejezésre Jánosi imádságos érzelmeit. A kötet a megszokott külső köntösben, tiszta nyomással, jó papíron, izléses fekete kötésben jelent meg. A legmelegebben ajánljuk mindenkinek.

KÜLÖNFÉLEK.

Pünköszt ünnepen.

Mint mikor szárnyát bontva ébred a hajnal, hogy a csillagtalan, sötét éjszakának helyét elfoglalja s fényvel ragyogja be a virágot, falombot s mindent, amit a Teremtő alkotott és gondoz: ilyen felséges kép a Pünköszt reggele, midőn a Szentlélek az apostolokra kitöltetett, hogy többé ne maradjanak árván s harcot harcolván az ádáz ellenséggel, győzelmök biztosítva legyen...

Miként a félnék madáresalád a sűrű bokorban keres rejtekhelyet, hogy a tomboló vihartól védve legyen, épen így cselekedett a tanítványok kicsiny társasága is, midőn a Mester ígéretének valósultára várva, szobába zárkózott s remény és kétség között ünnepelte a Pünköszt, mert mióta Jézus mennybe szállt a földről, boldogságok napjára a bánat fellege borult...

Ámde a Mester nem hagyta megvigasztalás nélkül a búsongó tanítványokat, mert íme „az ígéret teljesedett. Szentlélek Isten küldetett a búsongó tanítványokra“, zúgó szél zendülésében „kettős tüzes nyelvek“ szálltak alá...

E csudás esemény emlékére szenteli a keresztyénség a Pünköszt ünnepet, mikor a lelkesültség lángja magasra lobog fel s a hála és esdeklés szava egybeölelkezik, midőn megzendül az ajkakon az ének: „Jövel Szentlélek Úr Isten! töltsd bé szíveinket épen menynevei szent ajándékkal, szívbéli szent buzgósággal“...

Mintha hallaná lelkem a „sebes szélnek zendülését“ s látnám „a kettős tüzes nyelveket“ alászállni mennyből az apostolokra... S midőn az egyszerű tanítványok „beszélnek különböző nyelveket, melyeket a Szentlélek ad vala nekik“ önkénytelenül bámolat ragadja meg a lelkeket az isteni kegyelem eme nagysága jelenségén...

De nemesak az első Pünköszt napján nyilatkozott meg a Szentlélek hathatós ereje, ma is munkálkodik a szívekben s minden jónak, nemesnek diadala e mindenható erőnek befolyására vezethető vissza...

Ha az erkölcsi egyensúly ingadozni kezd a lélek bensejében és gonosz indulat kezd uralmat venni a

tiszta erkölcs felett, a Szentlélek láthatatlanul munkálkodó ereje állítja meg a bűn útján a magáról megfélekezni hajlandót, hogy miként sötét felhők tova-tűntével szebben ragyog az árnytól megfisztult nap-sugár, az erény teljes diadala bontakozzék ki a vétek sötét éjszakájából...

Ki éjszakát s napot egybetéve, kirtató szorgalommal fáradozik azon, hogy az ismeretek rejtett kincseit kutassa s forgalomba hozza, nehéz küzdelmének támasztát a Szentlélek adja, hogy a gyakori sikertelenség az újabb küzdelemtől vissza ne riassa...

Egyesek s nemzetek életében a Szentlélek üdvös munkálkodása kétségtelen; a hasznos intézmények egész sorozata a Szentlélek erejének megnyilvánulása...

Az ember élete nem egyszer lesz olyan, mint a száradni kezdő faág, amelyen zöld lomb alig fakad; vagy kiellen pusztá, hol hús forrás nincsen, mely az égető szomjon enyhítsen; gyakran telve a szív fájdalommal, bánattal s a szemekben könnyesepp rezeg... De enyhületet találnak mindenek, ha hallgatnak a biztató szóra: „Nem hagyjak titeket árván, elküldöm hozzátok az Atyának lelkét!“ S mikor teljesedik az ígéret, felemeli a csüggedni kezdő lelkeket az áldott isteni szeretet...

E mennyei vigasztalásra mindenkor szükségünk van, annnyival inkább most, midőn harcot harcolánk, hogy győzzön a világosság a sötétség felett; hogy a rabigák összetörjenek s a szabadság fája örökre viruló lombot nyerjen...

Ugyanazért: „E Pünköszt ünnepeben dicsérjük Istent szívvel, ki Szentlelkét szívünkbe osztogatja bőséggel...“

Imádkozzunk és dolgozzunk s akkor a Szentlélek áldott ereje elvezérrel minket fényes győzelemre!...

Dombi Lajos.

Dr. FIÓK KÁROLY.

Szép napfény ragyogott a múlt pünköszt szombatján, midőn Fiók Károlyt, a debreceni vén kollégium régi büszkeségét temettük. — Előkelő kevés számú nép, szép fiatal özvegye, a papi, tanári és irodalmi körökhöz tartozó gyászos közönség, élükön dr. Baltazár Dezső püspökkel és Márk Endre polgármesterrel állottak körül a régi Gebauer-féle ház udvarán a koporsót, mely felett szép, az ó-ind költészet vonatkozásával átszőtt imádságot Jánosi Zoltán mondott. Az imádság szép volt, a gyásztevőket igazi rokonszenv és az elhunyt iránti nagyrabeesülés vitte a ravatalhoz s azért Isten tudja, az egész szertartásnak mégis olyan színe volt, mint valami szép irodalmi emlékünnepeleynék a szabadban. Növelte ezt a látszatot az a körülmény is, hogy az udvar s a ház eleje nem volt az ősi szokás szerint kihomokozva, esalódásba ringatott az akácvirág illatától terhes udvar, melynek zöld fáiba egészen beleolvadt a zöld babér koszorúkkal (azok közt a Kisfaludy Társaság szép koszorújával) eltakart koporsó; megtévesztett az is, hogy nem sirtak a koporsó körül apátlan elmaradt árva gyermekek. Vagy belejárt az ide az az érzés is, mely ezt

a nagy tehetséget már évekkel ezelőtt, midőn először lehelt rá a halál szele, már régen eisíratta? Mindegy a bánatnak, az érzesnek, mely a szívet elfogá, nem volt meg a szokott hevessége, de annál nagyobb volt a bensősége és emelkedettége. Ez a hangulat csak emelkedett, most a régi Cegléd-, most Kossuth-utcai temető-kertben, hol Debrecen nagy férfiai, s a költő Nagy Imre pihennek, hol a tógátus diákok ilyen tájon s később tanulni szoktak s ahol barátjai társaságában Kozma Zsigával, Kincses Istvánnal s a többiekkel maga Fiók Károly is rendszeresen kijárt. Fokozta a hatást a Pap Károly egyetemi tanár, volt tanártársának szép emlékbeszéde, melyet mintha csak valami irodalmi széphalmi ünnepélyen szolgált volna, nagy gonddal megírt lapokról, szépen hangsúlyozva, nagy szónoki hatással, a kifejezések minden árnyalatát érvényre emelve adott elő. A búcsú beszéd után Széll kántor énekelt, Géresi Kálmán bátyánkkal, a mi kedves Kálmán bátyánkkal, Fiók volt tanárjával, könnyel szemünkben énekeltek a „Már angyalok viszik“-et, s dobtunk hantot a koporsóra, mely a debreceni kollégium volt büszkeségét, a felsőbb tanulók olvasó egylete könyvtárnokát, az irodalmi társaság elnökét, az iskola széniorát, később tanárát, az óind és perzsa nyelvek híres tanárát, a kedves emlékezetű Lugossy jeles tanítványát, a mi néhai való jó barátunk összetört testét elzárta. Lelke, emléke nincs ott a sírban. Ott van műveiben, ott él volt tanuló társainak, barátainak, ismerőseinek, tanítványainak szívében. Képe nem vészett el vele. Mi, akik ismertük, még erős barna, jellegzetes alakját és arcát, egész valóját is hiven őrizzük és mindnyájan kegyelettel, szeretettel őrizzük nevét és mélyen fájlaljuk, hogy ez a nagy tehetség olyan hamar kidőlt közülünk és letűnt egünkről. Letűnt már évekkel ezelőtt, midőn a szélütés először érte. Azóta élete csak vergődés volt, amelyet régi ismerőseiből a legnagyobb fájdalmat váltotta ki. Talán ez volt az oka, hogy a végleges elmúlás fájdalma valami túlvilági derűt kapott, hogy emelkedett, bánatos, de nem lépő fájdalom között temettük néhai volt barátunkat dr. Fiók Károlyt, kinek nyugalma legyen esendes, emlékezete áldott.

A család és a kollégium a következő gyászjelentést adta ki:

Alulírottak a legmélyebb fájdalommal tudatjuk, hogy a felejtethetlen jó férj, testvér, sógor, nagybátya és rokon *dr. Fiók Károly*, a debreceni református kollégium bölcsészeti akadémiájának nyugalmazott tanára, a Kisfaludy-Társaság stb. tagja, életének 58., boldog házasságának második évében f. hó 20-án este 1/29 órakor az Urban esöndesen elhunyt. Megboldogult kedves halottunk földi részeit f. hó 22-én, szombaton d. u. 3 órakor fogjuk a gyászháznál (Bethlen-utca 19.) tartandó szertartás után, a Kossuth-utcai temetőben örök nyugalomra helyezni. Végtisztességére rokonait, barátait és ismerőseit fájdalmas szívvel meghívjuk. Debrecen, 1915

május 21. Bánatos neje: dr. Fiók Károlyné sz. Lipiczky Anna. Anyósa: özv. Lipiczky Pálné sz. Csepreghy Anna. Testvére: Fiók Julianna Székely Sándorné férjével és gyermekeivel. Unokaöccse: Török Vince nejjével, gyermekeivel. Unokahúga: Lipiczky Gyuláné sz. Makay Erzsébet férjével és gyermekeivel.

A debreceni református kollégium tanárai szomorú szívvel jelentik, hogy *dr. Fiók Károly* a kollégium bölcsészeti akadémiájának nyugalmazott tanára, a Kisfaludy-Társaság és más tudományos társulatok tagja, folyó hó 20-án, este fél 9 órakor, életének 58. évében, hosszas szenvedés után meghalt. Temetése Debrecenben a Bethlen-utca 19. számú gyászháztól folyó hó 22-én, d. u. 3 órakor lesz, a református egyház szertartása szerint. Debrecen, 1915 május hó 21. Emlékét őszinte kegyelettel őrizzük.

— **Hősök halála.** A csurgói református főgimnázium tanári kara fájó érzéssel tudatja, hogy Horváth Károlyné főgimn. rend. tanár, népfelkelő főhadnagy április 9-én, tanári működésének 18-ik évében Sláwkó mellett, oro z golyótól találva, a hazáért dicső halált halt. Elnémult a nemesen hevülő kartárs ajaka, elhallgatott tanítványainak szeretett tanára. Nemes szívére meg nem szűnő szeretettel, igaz kegyelettel fogunk mindenkor gondolni.

— **Az egyházkerület k közigazgatási államségélye.** Az év legelején az állampénztártól folyósítás alá kerülni szokott államségélyekből öt egyházkerületünk közigazgatási szükségének részben való fedezésére évenként 240.000 K segély jut. Ebből az összegből egyházkerületünknek 62.400 korona jár. Egyházkerületünk közgyűlése ezt az összeget nagy részben az egyházmegyék rendelkezésére bocsátotta, amennyiben az esztereki javadalmazásának pótlására 20.875 koronát, egyéb közigazgatási szükségletekre 25.000 koronát oszt szét. Saját közigazgatási szükségének a pótlására pedig 15.725 koronát hagyott fenn. Ezek a szükségletek már január hótól kezdve kielégítésre várnak, azonban az egyházkerületek mindeddig nem kapták meg a konventi kezelőségtől a fedezetet, bizonyára — gondoljuk — azért, mert a konvent még csak most foglalkozik az államségély költségvetésének kérdésével. Addig pedig nem lehet kifizetni az egyházkerületek jutalékát, míg a költségvetés megállapítása rendjén a konvent azt ki nem utalta. Hónapokon át tehát talán kamatozik a 240.000 K valamelyik pénztári osztálynak (feltehető, hogy a közigazgatásinak), mely aztán ezen a réven 4%-os kamattal bevételehez juthat, mely öt hónapon át csekélyke 4000 korona jövedelmet jelent. Bár az se lehetetlen, hogy készpénz-számlán kezeljük, akárcsak a Hegyi Mihály és neje közalapítvány, amikor aligha hoz kívánatos gyümölcsöt. Ez a 4000 korona kamatbevétel ilyen módon az egyházkerületek rovására szaporítja valamelyik szerencsés pénztári osztály vagyonát. Mi azt tartjuk, hogy ez az eljárás teljességgel legalább is *nem méltányos*. Az egyházkerületek jutaléka állandóan változatlanul ugyanazon összeget képviseli évről-évre.

Nem értjük, hogy miért kell ennek a kiosztására a konventi szertartást bevárni. Hiszen épen e lap közlebbi számából olvastuk, hogy egyéb bevételek s kiadások konventileg elfogadott költségvetés nélkül is napirnden vannak. Am, ha költségvetés nélkül lehet egyéb kifizetéseket teljesíteni: — miért nem lehet ezt a segélyt is kiosztani, mikor annak a célja specifice meg van határozva? Nem teherjük fel, hogy itt valami különös cél szolgálása lebegne a költségvetés készítő közeg előtt, bár a számok néha-néha beszélnek. Így pl. 1912-ben a konventi központi nyugdíj-alapra még csak 3000 K volt praefimálnva, de a közigazgatási segély megnyerésétől kezdve (1913) már 10.000 koronára rug ez a nyugdíjgyámolítás; s ez így volt 1914-re is előirányozva. Feltehető, hogy 1915-re se változik, ha ugyan nem emelkedik. Ezt az összeget kissé magasnak találjuk. Nem ismerjük ugyan a konventi iroda személyzetének nyugdíjintézeti szabályzatát, de azt a megjegyzést így is megkockáztathatjuk, hogy ahol — amennyire innen láthatjuk — mindössze négy tisztviselő nyugdíjjal való ellátásáról lehet szó: mire való 1913-tól kezdve 10.000 koronás dotációt adni a központi nyugdíj-alapra? Olyan gazdagok vagyunk-e mi, hogy ilyen nagylelkűek lehetünk? Vagy talán valami végkielégítési szükséglet fedezéséről kell provideálni? Tudomásunk szerint az alkalmazott tisztviselő urak mindnyájan, kivétel nélkül igen jó egészségi kondíciónak örülnek, tehát a munkaképtelenség veszélye egyiket se fenyegeti s szívünkben kívánjuk, hogy ne is fenyegetse. De hogy tulajdonképeni tárgyunktól messzebb ne térjünk, feltűnőnek találjuk, hogy az időközi kamat és vegyesek bevételi címlete a közigazgatási alapnál 1912-re 7500 koronában volt előirányozva, 1913-ra pedig 5500 koronában és 1914-re ismét csak 5500 koronában, holott pedig a segély felemelése 1913. évre esik s így ettől kezdve magasabb összegű időközi kamatra nyilatott kilitás a segély öt hónapi megfektetése mellett. Abban az erős hitben vagyunk, hogy a nagyérdemű konventi tagok, főként a konventi magas elnökség, — ha így belátnak a kérdések szövevényébe, a segély kiosztása idejét nem engedik öt hónapig nyújtani, hanem vagy elrendelik, hogy a költségvetés az előző évben megállapítottassék, vagy szétosztatják a segélyt, mihelyt az államkincstár azt átteszi a konventhez s nem engedik, hogy a segélyjogosultak circa 4000 K kamatvesztéséget szenvedjenek.

— **Hadikölcsön.** Kollégiumunk pénztára az egyházkerületi elnökség jóváhagyása mellett az újabb hadikölcsönre ismét 100.000 koronát jegyzett; az egyházkerületi pénztár pedig 50.000 koronát.

— **Hősök halála.** A hajduböszörményi ref. Boeska-főgimnázium igazgató-tanácsa és tanári kara mély megilletődéssel és a veszteség súlyos fájdalomával tudatja, hogy Kiss Ernő főgimnáziumi ének- és zenetanár

a déli, majd az északi harcterén kapott sebei következtében, folyó hó 8-án, az aradi városi kórházban, életének 28-ik, tanári szolgálatának negyedik évében, hosszúságos szenvedés után, lelkét Teremtőjének visszaadta. Hült tetemeit a szülei szeretet otthon, Tiszaföldváron, folyó hó 12-én, délután 5 órakor, a ref. egyház szertartása szerint tartott gyászünnepély után helyezte örök nyugalomra. Áldás poraira! Emlékezete legyen áldott!

— **A verseci ref. egyház első papja.** A verseci ref. egyház presbiteriuma Szaboleska Mihály gondozó lelkész elnökle alatt, f. hó 16-án tartott gyűlésében Perjessy Lajos főgondnok indítványára egyértelműleg elhatározta, hogy a lelkészi állásra pályázat mellőzésével Vass Antal, volt temesvári s. lelkész, jelenleg a cs. és kir. 39-ik gyalogezred tábori lekipásztorát hívja meg, ki eddigi hosszabb lelkészi működése alatt teljes mértékben kiérdemelte a hívek tiszteletét és szeretetét nemcsak Temesvárott, hanem Versecen is. A presbiterium jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Könya Gábor mezőtúri ref. lelkész, a 109-ik népfelk. gy. dandár tábori papjának, ki apostoli lelkesedéssel több hónapon át végzett az egyházban lelkészi teendőket, lelki gyakorlatokat tartott. A szépen fejlődő új önálló verseci egyház 21.000 K hadikölcsönt jegyzett. Fiai: Fehértemplom és Oravicabánya.

— **Elhunyt igazgató-tanító.** Bíró János vámospéresi ref. igazgató-tanító május 18-án egy heti betegeskedés után elhunyt. Elhalálzásáról a család a következő jelentést adta ki: A B. F. R. A. Fájdalommal tudatjuk, hogy a szerető férj, gondos nevelő apa, a jó lelkű testvér és rokon Bíró János vámospéresi református igazgató-tanító, presbiter életének 54-ik, házasságának 30-ik, tanítói működésének 33-ik évében egy heti súlyos szenvedés után, folyó hó 18-án, este 8 órakor Istenben bízó hittel meghalt. Kedves halottunkat folyó hó 20-án, délután 4 órakor temetjük a háznál tartandó gyászszertartás után a Víz-utcai temetőbe. Vámospéres, 1915. évi május hó 18-án. Áldás és béke poraira! Testvérek és rokonok: Bíró és Nagy család. Bánatos neje: özv. Bíró Jánosné szül. Nagy Margit. Nevelt fia: Nagy Lajos. „Tudom, kinek hittem és bizonyos vagyok benne, hogy én, ő nala letett kincsemet megtartja ama napra.“ (2. Tim. I. 12.) A megboldogultat, kit Vámospéres község közönsége a legnagyobb tisztelettel környezett, esütörtökön délután temették el a község polgárainak rendkívüli részvétele mellett. Kóporsójánál Bartha Dezső ref. lelkész mondott megható gyászimát.

— **Kérelem.** A református segélyegylet pénztártól segélyezett egyházközségek egy része még mindig késik a nyugtának a segélyek kezelésévei megbízott egyházmegyei pénztárnok úrhoz való beküldésével. A segélyezett nevsora e lap ápril 24-diki számában volt kö-

zölve. A még be nem küldött nyugta sürgős kiállítását és illetékes helyére való küldését az egyházkerületi pénztári hivatal ezen az úton is kéri.

— **Olasz hűtlenség.** Hogy a taliánok nem szeretnek minket, az régtől fogva nyílt titok volt, de hogy olyan aljasságra legyenek képesek, hogy minden szerződéses kötelezettséget kirugjanak lábuk alul, sárba tapossák a becsület és tisztesség fogalmát, bandita módon törjenek arra a megtámadottra, ki jogaiért szent küzdelemben vérzik, férfiasan helyt áll s ki az írott betű értelmén túlmenő bőkezűséggel kínálja fel nekik mindazt, ami őket jogosan ugyan meg nem illeti, de leg-szentebb és legmerészebb álmaik megvalósítását garantálja s mindezt hátsó gondolatok nélkül a jövő közös érdekeire tekintettel a sajátjából hozza áldozatul: — erre még az olasz népleket és hűség fogalmát közelebbről ismerők sem számítottak. De bekövetkezett a lehetetlen s Olaszország hűtlenül, a világtörténetben páratlanul álló gaz módon reánk tört. Az ügy politikai vonatkozását megvilágították a magyar parlamentben s a monarchia vörös könyvében illetékes vezetőink, mi itt emeljük ki ismételtén a hűtlenség örökre megbélyegző erkölcsi oldalát s Istenbe és saját erőink megacélozott-ságába vetett bizalommal higgyük, hogy minden veszélyen keresztül is mi maradunk a győztesek. Az igazság el nem bukhatik s erősek azok, kik az igazságért küzdenek.

— **Gyász eset.** A helybeli kegyesrendi főgimnázium a múlt héten elvesztette egyik kiváló képzettségű tanárát, Pintér Pált, ki rövid szenvedés után esendően elhunyt. Az intézet fájdalomában őszinte résztvevő szívvel osztozunk s a megboldogultnak kívánjuk, érdemes munkás élete után legyen álma csendes, nyugodalma zavartalan.

— **A hadikölcsönjegyzés meghosszabbítása.** A kormány a hadikölcsönjegyzés május 26-án lejárató idejét meghosszabbította június hó 7-ig. E kitolással időt akar adni mindazoknak hazafias kötelességük lerovására, akik ennek eddig még nem tettek eleget és a kisbirto-kosságnak is, hogy filléreit jól jövedelmező módon elhelyezvén, minden erejével siessen a haza gyámolítására. Az intés mindnyájunknak szól: vérrel, vagy egyéb adóval mindenki szolgálni köteles édes anyját: magyar hazáját.

— **Egy debreceni honvéd hadnagy halála Szibériában.** A háború tragédiái között könyfakasztóan megrendítő Jezerniczky Ferenc, debreceni 3. honvéd-gyalogezredbeli hadnagynak, Jezerniczky Dénes berettyó-ujfalui főszolgabíró huszonkét éves fiának halála. A szíve ölte meg a fiatal hadnagyot, akit a haremezőről hősi küzdelem közben messze Szibériába vitt az orosz. Jezerniczky Ferenc nem sokáig bírta az életet a szibériai fogolytáborban, ahonnan a gondolatainak is nehéz

volt eljutni a Berettyó partjára, az utána búslakodó családjához és visszatérésében bizakodó mennyasszonyához. — Tegnap távirat érkezett Jezerniczky Dénes főszolgabíróhoz a szibériai Chabarowskból. A távirat kínzó szükséztávással hozta hírül, hogy Jezerniczky Ferenc, a harmadik honvéd-gyalogezred hadnagya szomorú hadifogságában szívszélhűdés következtében hirtelen meghalt. Szülei megható gyászjelentésben adják tudtul fiuk elhunytát, akiért e hó 30-án délután 3 óra-kor tartják meg a gyászistentiszteletet a berettyóujfalui református templomban.

— **A második lelkész-képesítő** vizsgát tevő atyafiakkal közöljük, hogy Főtiszteletű Püspök Úr az írásbeli dolgozatok beadási idejét folyó évi július hónap 1-ig meghosszabbítani méltóztatott.

— **Levél a szerkesztőhöz.** Nagytiszteletű Úr! Édes magyar hazánk eme rendkívüli válságos helyzetében a mi kis egyházunk is megértvén és átérzvé a helyzet rendkívüli komolyságát, áldozatkészségének tőle telhető módon kifejezést adott. Ugyanis egyik harangjájá önként, együttes lelkesültséggel a haza oltárára ajánlotta fel s ezenkívül a II-ik hadikölcsönből 2000 koronát jegyzett! Amidőn ennek szíves közzétételét kérem (bárcsak minél többen követnék e nemes példát!) Nagytiszteletű Szerkesztő úrnak kellemes pünkösti ünneplést kíván Óvári, 1915. V/22. alázatos szolgálója Polonkay Tivadar, ref. s. lelkész.

— **A debreceni ref. tanítóképző vizsgái.** A debreceni református tanítóképzőintézetben a folyó tanév végén az osztály- és befejező képesítő vizsgálatok a következő rendben tartatnak meg: Május hó 25 és következő nap IV-ik osztály osztályképesítő vizsgálat. Június hó 19 és következő napján a II-ik osztály osztályképesítő vizsgálat. Június hó 22 és következő napján a III-ik osztály osztályképesítő vizsgálat. Június hó 24. és következő napján befejező szóbeli képesítő vizsgálat. *Dr. Baltazár Dezső, püspök.*

— **Dr. Hegedüs István.** A budapesti tudomány egyetem híres tanára, a Magyar Tud. Akadémia rendes tagja, a magyar társadalmi és egyházi élet kitünősége jött le hozzánk miniszteri küldött gyanánt a ref. tanítóképző vizsgáira. Érkezése nagy mozgalmat okozott köztünk. Tanítványai, tisztelői, a debreceni egyetem tanárai fogadták s vették körül s együtt ünnepelték velünk a kiváló férfiút, akinek jelenléte emelkedetté, ünneppé tette a szürke vizsgái napokat, kinek szeretetre méltósága a vizsgán kívül is felejthetetlen órákat szerzett nekünk.

— **A Katona-Otthon pünköstje.** Szép, napfényes, rózsasillatos, lelkes nap a pünköst s az volt a mi Otthonunké is. Első napján délután volt a házi-ünnep, ünnepi beszéddel, szép előadással fényes közönség jelenlétében. Az Otthon nagy előadó-termét zsúfolósig megtöltötte a

katonaság, az előkelő vendégek, az Otthon pártfogói, vezetői pedig az emeleti páholyokban foglaltak helyet. Ott láttuk püspökünket kedves családjával, Wolff ezredes, kedves nejét a haretérről visszaérkezett fiatal főhadnagy fiukkal s bájos leányukkal. Ott volt Márk Endre polgármester, Frigyesi bankigazgató, dr. Kardos Albert főreáliskolai igazgató és még számosan. Este díszteázás volt és a pünkössti ajándékok kiosztása, mely három nap tartott. Most Kaba, Nádudvar s Tetétlen láttak el hennünket drága ünnepi javakkal, nagy táblás-kalácsokkal s más kívánatos dolgokkal. Pünköszt hétfőjén a Nagyerdőn láttuk vendégeül a magyar és német katonákat barátságos szalona-sütésre s egy pohár borra. A bort Biczó Gyula építész, a mi kedves, áldozatkész barátunk adta, ki ugyan nem jöhetett el vendégei miatt hozzánk, de akit hálásan ünnepeltünk s kinek mi is köszönetet mondunk. Ilyen igazi magyar áldozatkész emberek ritkán akadnak a mai szűkvilágban, de Debrecenben és vidékén még hála Istennek csak akadnak. Az Otthon részére mindenfelől akadnak és jelentkeznek. Csak most vettünk 20 koronát Kőbölkütről Varga Béla lelkész útján Eperjessy úrtól, ki látogatását is bejelentette. Vedresábrányból, hol Nagy József állami tanító úr karolta fel ügyünket, jó indulatát tettekben (10 korona) is megmutatván. Fogadja legmelegebb köszönetünket, valamint a nemes türkeveiek is, akiknek részéről a derék Czirják Béla s. l. lelkész 20 koronát küldött. A pénzt a türkevei konfirmált ifjak rakták össze s a segédlelkész úr egészítette ki. Méltó, hogy itt is feljegyezzük ezt a megemlékezést és áldozatkésztséget. (a nádudvariak és kabaik 70 kalácsot küldtek nt. Dávidházy János esperes közbenjárásával). Ajánljuk az Otthont minden jók pártfogásába, jó közönségnek boldogabb pünkösztöket kívánva.

— **Amerikai békeszövetség.** Carnegie amerikai milliomos elnöklete alatt „Egyházi békeszövetség“ alakult, amely a különböző felekezetek keresztyéneihez a következő kérdést intézi: 1. Minő eszközöket használhat a keresztyén egyház, hogy a mostani nagy konfliktus befejezést nyerhessen? 2. Meddig mehet bármely keresztyén nemzet Krisztus tanainak szem előtt tartásával a háborúért vagy a háború ellen elfoglalt álláspontjában? 3. Megtette-e az egyház a háború ellen való tiltakozást, illetőleg a kötelességét? 4. El lehetett volna kerülni a háborút, ha az egyház valóban megtette volna kötelességét? 5. Vajjon ugyancsak az erkölcsi elvek, amelyek művelt emberekre kötelezők, alkalmazhatók-e egész nemzetekre? 6. Krisztus tana és példája vonatkozik-e az összes népekre is? 7. Mily jellegűek azon biztosítékok, amelyek a tartós béke fentartása érdekében javasolhatók volnának? Feleletet bárkitől elfogad: Rev. Frederick Lynch, Fifth, Avenue 70. New-York.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: dr. Veress István, dr. Varga Zsigmond.

Pályázat.

A kisújszállási ref. főgimnázium igazgató-tanácsa pályázatot hirdet egy rendes tanári tan-székre.

Pályázhatnak reá *magyar-latin* és *magyar-német* képesítésű protestáns vallású okleveles tanárok, vagy legalább is az egyetemi négy évet elvégzett szak- vagy alapvizsgás tanárjelöltek.

A megválasztandó rendes tanár fizetése 2400 korona, havi előleges részletekben, mely az intézet kebelében fennálló fokozatok szerint 3200 koronáig emelkedhetik, 650 korona lakáspénz, öt ízben 200—200 korpótlék, továbbá mindenkor a megfelelő állami fizetésekiegészítés. Oklevéllel nem bíró h. tanár alkalmazása esetén 1600 korona fizetés ugyancsak előleges havi részletekben.

A megválasztott tanár jogos és kötelezett tagja az Orsz. Tanári Nyugdíjintézetnek. Állását, amennyiben mint hadbavonult katonai szolgálatot nem teljesít, f. évi szeptember hó 1-én tartozik elfoglalni. Ha pedig ekkor még hadi szolgálatban lenne, ismét leendő szabadulása után két héten belül.

A kellően felszerelt, t. i. keresztlevelel, érte-ségi bizonyítvánnyal, oklevéllel vagy lecke-könyvvel, szak-, illetve alapvizsgálati értesítővel, továbbá az előbbi alkalmazást s esetleg irod. működést, hadkötelezettségi viszonyt, egészségi állapotot s — ha nős az illető — feleségének prot. voltát igazoló okmányokkal ellátott kérvények alantírt igazgató-tanácsi elnökhöz küldendők be 1915. június 25-ig.

Kisújszállás, 1915 május 17.

Török Imre,

ref. lelkész, igazgató-tanácsi elnök.

Pályázat

a szatmárhegyi ref. orgonista-kantorságra.

Javadalom: Kézpénz: 629 korona havonként előre. Személyi pótlék: 200 korona, mely azonban egy évi sikeres működés után folyósítatik. Hús kat. hold szántó föld természetben, adóját a város fizeti, (legutóbbi hasznobére 320 korona volt, melyért az egyház felelősséget nem vállal). Két temető haszna: 24 korona. Stóla 120 korona. Tisztességes lakás, melléképületekkel, nagy kerttel.

Kötelesség: Templomi isteniszteleteken és temetéseken orgonista-kántori szolgálat. Az állami népiskolákban heti 10 órán egyházi és temetési énektanítás. Egyháztanács jegyzőkönyvének vezetése. Kanonika órákon szószéki szolgálat; lelkész akadályoztatása esetén templomban és hittanórakon helyettesítése. Legátusok ellátása, melyért külön 21 korona fizettetik.

Pályázatok okmányokkal f. év július 10. napjáig alulírotthoz (posta és vasúti állomás helyben) küldendők.

Pályázhatnak okleveles fungens és nyugalmazott tanítók. Az állás szeptember 1-én foglalandó el.

Szatmárhegy, 1915 május 16-án.

Makai Elek,
ref. lelkész.

Pályázati hirdetés.

A máramarosszigeti ref. lyceumi főgimnázium internátusában az 1915—16. tanévben 45 növendék nyer teljes ellátást (lakás, fűtés, világítás, élelmezés). Az internátusba elsősorban protestáns vallású, főgimn. tanulók vétetnek fel, amennyiben üres hely marad, nem protestáns felekezetűek is felvétetnek. Az internátusban kedvezményes helyek: ingyenes, évi 60, 100, 160, 200, 240 koronások. Ezeket elsősorban ref. lelkészek és tanítók jól tanultó és jó magaviseletű gyermekei nyerhetik meg. A teljes díj évi 320 korona. Ez összesen kívül a folyó iskolai évre a rendkívüli drága élelmezési viszonyok miatt minden felvett növendékünk 6 korona pótléket fizetett drágasági pótlék címen; e pótléket az 1915—16. iskolai évre fejenként és havonként 10 koronában állapítjuk meg, mely összeget igazgató-tanácsunk a viszonyok alakulása szerint törölhet, leszállíthat és felemelhet. Ezen felül fizet minden növendék bútordíj címén évi 10 koronát, szolgatartás címén évi 5 koronát, orvosdíj címén évi 4 koronát; ez utóbbi díjak félevenként előre, a lakás és élelmezés díja évnegyedenként szintén előre fizetendők. Indokolt kérvényre az intézet felügyelősége az ellátás díjának havonkénti fizetésére is ad engedélyt. Az intézetben a felvételek július hó első napjaiban történnek. A kérvényeket az 1915—16. évi felvételre a Ref. Lyceum Igazgató Tanácsához címezve alulírott felügyelő tanárhoz kell benyújtani. A kérvényhez új folyamodónak csatolni kell iskolai bizonyítványt, egészségi bizonyítványt, kedvezményes helyért folyamodás ese-

tén szegénységi bizonyítványt. A kérvények beadási határideje 1915 július hó 25.

Mivel kevés növendéket tudunk felvenni, a kérvények minél előbbi beadása kívánatos.

Kívánatra tájékoztatót küld:

Telegdy Bertalan,
az internátus felügyelő tanára.

Pályázat.

A nagyváradai ref. tanítónőképző intézet igazgatótanácsa az 1915—16. isk. évre egy ideiglenes tanítónői állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak tanítónőképző intézetre, középiskolára vagy felsőbb nép- és polgári iskolákra a magyar- és németnyelvi, illetve a nyelv-történeli szakra képesített olyan református vallású nők, akik a német nyelv tanítására is képesítve vannak.

Javadalmazás: évi 1000 korona fizetés és az intézettel kapcsolatos internátusban lakás és teljes ellátás, minek ellenében az internátusban felügyelői teendők végzendők. Tanítási kötelezettsége: heti 20 óra. A megbízatás egy évre szól s az állás legkésőbb 1915 szept. 1-én elfoglalandó. A szabályszerűen felszerelt kérvények a nagyváradai ref. tanítónőképző intézet igazgatótanácsához 1915 június 28-ig nyújtandók be.

Nagyvárad, 1915 május 15-én.

Sulyok István,
igazgatótanácsi elnök.

A nagyváradai református tanítónőképző-intézetbe való felvétel feltételei.

Az 1915—16. iskolai évben felvétetik az I. osztályba 30 tanuló. A többi osztályokba az esetleges üresedéshez képest.

Felvételükért folyamodhatnak 14. életévüket betöltött oly ép szervezetű leányok, akik a felső népiskolát, vagy a polgári leányiskola, a felsőbb leányiskola, esetleg leány gimnázium első négy osztályát sikerrel végezték.

A nagyváradai ref. tanítónőképző-intézet igazgatótanácsához címzett folyamodványhoz mellékelendők:

1. születési anyakönyvi kivonat,
2. iskolai bizonyítvány a megelőző iskolai évről,
3. tiszti orvosi bizonyítvány,
4. himlő újraoltási bizonyítvány,
5. honossági bizonyítvány,
6. a szülők vagyoni állapotát és családtagok számát feltüntető községi bizonyítvány.

Az így felszerelt folyamodványok az intézet igazgatótanácsához legkésőbb 1915 június 25-ig nyújtandók be. Az intézeti internátusban 700., 600. és 500. K-ás helyek jönnek üresedésbe, amelyekre a felvételért a képzőintézet felvétel kéresekor kell folyamodni.

Nagyvárad, 1915. máj. 7.

Igazgatótanács.

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készíték a legújabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládaival. Biztos működéséért még a legneveltebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal bírnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is precízen azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

régi orgonákat átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

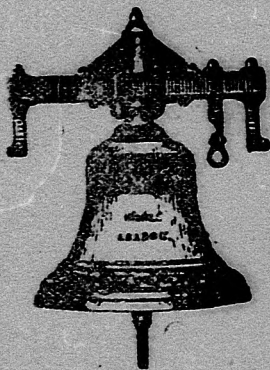
Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzfűzésre berendezett harang és ércöntődéje, szivattyúgyár

ARAD, RÁKÓCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% súly és ármegtakarítás éretik el. Kitűnő jó hang és tartóságaért több évi jótállás. Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódítható vas harang felszerelések, melyekkel egy ember több harangot húzhat és tűzmentes vasárványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre való kitérését, avagy azoknak csekély fölülfizetés mellett új harangokkal való felszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra
ingyen és bérmentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami éremmel kitüntetve.

Löfkovits Arthur

órák, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u.

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok,

kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

MOST JELENT MEG!

PAPI DOLGOZATOK

IRTA: JÁNOSI ZOLTÁN. — IX. kötet.

ALKALMI EGYHÁZI BESZÉDEK.

Tartalmaz HÁBORÚS BESZÉDEKET is, elő- és utóimádságokkal. — Ára vászonkötésben 6 korona, ajánlott + kötéssel 55 fillérrel több. Kapható:

HEGEDÜS és SÁNDOR

protestáns irodalmi könyvkiadóhivatalában.
Debrecen.